467:1.QXD 23.01.2022 1:08 Page 1

www.arsivakurdi.org

KÜRD DİPLOMAT

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.
Heydər Əliyev

№ 03 (467) 17-23 Yanvar, Çileya paş, İl-Sal 2022
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiyməti: Hêjaye: 40 qəpik

20 yanvar-Ümumxalq hüzn günüdür

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 20 Yanvar faciəsinin 32-ci ildönümü ilə əlaqədar Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər

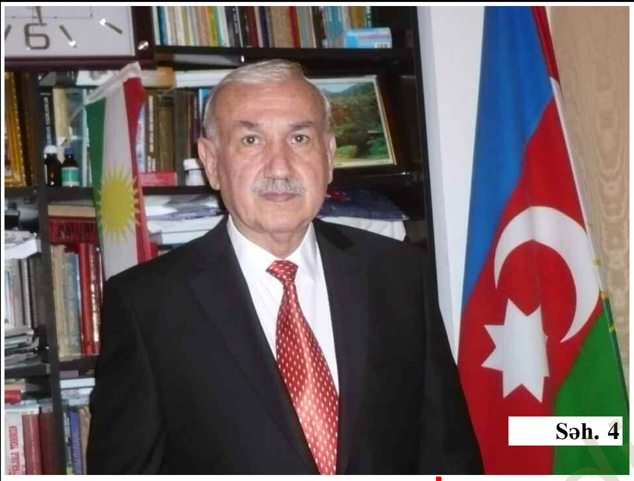

Səh. 4

QANLI YANVAR DEYİL, ŞANLI YANVAR –AZADLIQ DASTANI

Səh. 9

Serok Barzanî: Jidestdana Şêx Şamo ziyaneke mezin e

Səh. 12

Neçirvan Barzani: Sorunların çözümü için federalizmin pekişmesi gerek!

Səh. 5

Qəhrəmanlıq və iftixar tariximiz

Səh. 5

Dövlətimizin başçısının Zəngəzurun tarixi barədə fikirləri Azərbaycanın bu məsələdə mövqeyi ilə bağlı ermənilərə çox mühüm mesaj oldu

Səh. 13

Civîna encûmena wezîrên Herêma Kurdistanê pêkhat

Rayonlarımızda 20 Yanvar faciəsi anıldı Səh. 3

TEV-DEM: Divê dewleta Tirk ji herêmên dagirkirî vekişe Səh. 10

Qafqazda Şəddadi Kürd dövləti Səh. 6

Bijartina dersa kurdî dê rêya mafê perwerdeya bi zimanê kurdî xweştir Səh. 11

PKK hejmarekî zêde çek ji Sûriyê vediguhêze nav sînorên Iraqê û guman heye bifroşê zSəh. 9

KOMARA KURDISTANA MAHABADÊ BERÎYA 76 SALAN DI 22-01-1946-AN DA LI MAHABADÊ HATIBÛ DAMEZIRANDINÊ Səh. 15

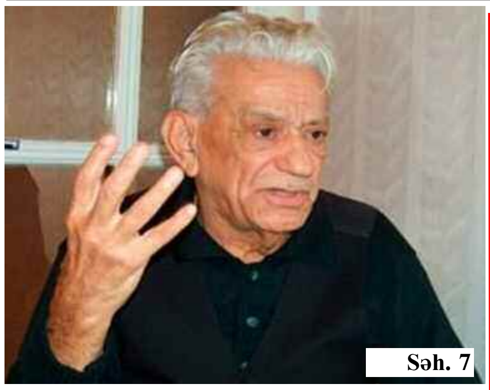

Səh. 7

Şəhidlər

Səh. 14

Ekrem Îmamoglu: Hêvî dikim welatiyên kurd dersa kurdî hilbijêrin

Səh. 7

“20 Yanvar müstəqilliyimizin Şəhidlik zirvəsidir

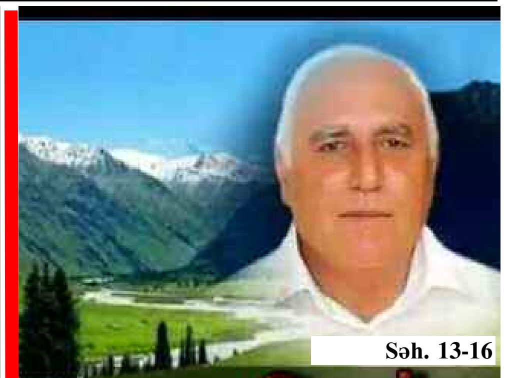

Səh. 13-16

AZADLIĞA GEDƏN YOL

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 2

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 20 Yanvar faciəsinin 32-ci ildönümü ilə əlaqədar Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər

Qanlı 20 Yanvar faciəsindən 32 il ötür. Sovet imperiyasının Bakıda törətdiyi qanlı qırğının 32-ci ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva yanvarın 20-də - Ümumxalq Hüzn Günündə Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva ölkəmizin azadlığı uğrunda həlak olanların əziz xatirəsini ehtiramla yad etdilər.

Prezident İlham Əliyev "Əbədi məşəl" abidəsi önünə əklil qoydu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi.

* * *

1990-cı ilin 20 Yanvarı Azərbaycan xalqının tarixinin həm

faciəli, kədərli səhifəsi, həm də qəhrəmanlıq, rəşadət səhifəsidir. Ulu öndər Heydər Əliyev vaxtilə 20 Yanvar hadisələrini belə səciyyələndirirdi. Ümummilli Lider böyük uzaqgörənliklə deyirdi ki, biz o günlərdən nə qədər çox uzaqlaşsaq, həmin günlərin Azərbaycan xalqının tarixində necə mühüm yer tutduğunu bir o qədər dərindən dərk edəcəyik. Ancaq bir şey həqiqətdir ki, 1990-cı ilin 20 Yanvarı Azərbaycan xalqının həyatında dönüş mərhələsi, dönüş nöqtəsi olub.

Həmin faciəli günlərdən artıq 32 il keçir. Ulu Öndərimizin dediyi kimi, 20 Yanvarın tariximizdə tutduğu yeri bu gün daha aydın görürük. 1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycan xalqı öz azadlığı və müstəqilliyi uğrunda ilk şəhidlərini verdi. Azadlığa gedən yolda həyatlarını qurban verən Vətən övladları misilsiz fədakarlıqları ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə yeni parlaq səhifə yazdılar. Xalqın birliyi və milli ləyaqət hissi top-tüfəngə qalib gəldi və bu, 20 Yanvarı səciyyələndirən ən mühüm məqamlardan biridir.

Qanlı 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-hüquqi qiymət verilməsi məsələsi ümummilli lider Heydər Əliyevin sayəsində həllini tapdı. Faciənin ertəsi günü - yanvarın 21-də Heydər Əliyev Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək xalqla birgə olduğunu bildirdi, 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verdi, onun hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd olduğunu, mərkəzin və ozamankı respublika rəhbərlərinin xəyanəti üzündən yol verilmiş kobud siyasi səhv olduğunu bəyan etdi. O, baş vermiş faciə ilə əlaqədar xalqımıza başsağlığı verdi və mətbuat konfransı keçirib başda Qorbaçov olmaqla Bakıdakı terror aktına rəvac verən hakimiyyət nümayəndələrini və hərbçiləri cinayətkar, onların dinc əhaliyə tutduqları divanı isə bütöv bir xalqa qarşı edilən tarixi cinayət adlandırdı. Bu tarixi çıxışın mətni Kremlin kəskin informasiya blokadası siyasətinə baxmayaraq, bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda yayıldı və geniş siyasi əks-səda doğurdu. Azərbaycan xalqının qəlbində ümid çırağı yandı. 1990-cı ilin iyulunda Moskvadan Vətənə qayıdan ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə həmin il noyabrın 21-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisində 20 Yanvar faciəsinə ilk dəfə siyasi-hüquqi qiymət verən sənəd qəbul edildi. Naxçıvan Ali Məclisində qəbul olunmuş və 20 Yanvar faciəsinə ilk siyasi-hüquqi qiymət verən, eyni zamanda, Azərbaycan xalqının ümumi rəyini özündə təcəssüm etdirən bu qərar ulu öndər Heydər Əliyev qətiyyətinin təzahürü kimi tarixə düşdü. Sənəddə respublika səviyyəsində 20 Yanvar faciəsinə siyasi-hüquqi qiymətin verilməsi ölkə rəhbərliyindən tələb edilirdi. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra da 1993-cü ilə qədər iqtidarda olanların heç biri faciə ilə bağlı əsl həqiqəti aşkar etməyə özündə cəsarət tapmadı.

Yalnız Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin ölkə rəhbərliyinə qayıdışından sonra 20 Yanvar hadisələrinin hüquqi müstəvidə əsl mahiyyəti açıqlandı. 1994-cü il yanvarın 12-də keçirdiyi müşavirədə ulu öndər Heydər Əliyev bu barədə deyirdi: "Xalqa təcavüz olunmuş, günahkarlar isə hələ müəyyənləşdirilməmişdir. Görünür ki, ötən yaxın illərdəki Sovetlər Birliyi, respublika rəhbərliyi, məsul şəxslər öz mənafeləri naminə bu böyük faciənin əsl mahiyyətini xalqa bəyan etməmişlər".

Ulu öndər Heydər Əliyev "20 Yanvar faciəsinin 4-cü ildönümünün keçirilməsi haqqında" 1994-cü il 5 yanvar tarixli Fərmanında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Qanlı Yanvar hadisələri ilə bağlı xüsusi sessiyanın keçirilməsi məsələsinə baxmaq tövsiyə edildi. Milli Məclisin 1994-cü il martın 29-da qəbul etdiyi Qərarda 20 Yanvar faciəsinin günahkarları konkret qeyd olundu və bu qanlı aksiya Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatını boğmaq, xalqın inamını, iradəsini qırmaq üçün totalitar kommunist rejimi tərəfindən törədilmiş hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirildi. Şəhidlərin xatirəsi əbədiləşdirildi, Şəhidlər xiyabanında "Əbədi məşəl" abidə-kompleksi ucaldıldı, 20 Yanvar Ümumxalq Hüzn Günü elan edildi, şəhid ailələrinin, 20 Yanvar hadisələrində əlil olan şəxslərin sosial müdafiəsi gücləndirildi.

Bu siyasəti davam etdirən Prezident İlham Əliyev 20 Yanvar əlilləri və şəhid ailələrinə daim diqqət və qayğı göstərir. Əlillərin reabilitasiyası üçün sağlamlıq mərkəzləri yaradılıb, 20 Yanvar əlilləri və şəhid ailələri dövlət büdcəsi hesabına mənzillə təmin edilib.

Bu gün ulu öndər Heydər Əliyevin, ölkəmizin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş bütün şəhidlərin ruhu şaddır. Çünki Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qalib Azərbaycan Ordusu xalqımızın 30 illik həsrətinə son qoyaraq torpaqlarımızı erməni işğalından azad edərək bölgədə yeni reallıq yaratdı. İndi həmin ərazilərdə Azərbaycanın üçrəngli bayrağı dalğalanır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə genişmiqyaslı quruculuq işləri həyata keçirilir.

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 3
www.arsivakurdi.org

Daşkəsəndə 20 Yanvar faciəsinin ildönümü münasibətilə rayon Şəhidlər Xiyabani ziyarət edilib

Yanvarın 20-si – Ümumxalq Hüzn Günündə qarlı və sərt şaxtalı havada edilən ziyarətdə Daşkəsən rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abıyev, rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, idarə, müəssisə və təşkilatların kollektivləri, şəhid valideynləri, qazilər, ictimaiyyət nümayəndələri və sakinlər iştirak ediblər.

Daşkəsən rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abıyevin adından Şəhidlər Xiyabanındakı əbədi məşəlin önünə əklil qoyulub, Birinci və İkinci Qarabağ müharibələri zamanı torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olmuş igid daşkəsənlilərin məzarları üzərinə qərənfillər düzülüb.

Əhəd Abıyev vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqının qürur mənbəyinə çevrilmiş 20 Yanvar faciəsindən 32 il keçməsinə baxmayaraq, həmin hadisə təkcə Ümumxalq Hüzn Günü kimi deyil, eyni zamanda, xalqımızın öz azadlığı uğrunda mübarizliyini, məğrurluğunu nümayiş etdirən qəhrəmanlıq tarixi kimi qeyd olunur.

Daha sonra Daşkəsən rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abıyev rayonun şəhid ailələri, Qarabağ müharibəsi əliləri və iştirakçıları, ağsaqqallar və veteranlarla görüşüb, onların qayğıları ilə maraqlanıb, aidiyyəti üzrə müvafiq tapşırıqlar verib.

Sumqayıtda 20 Yanvar faciəsinin 32-ci ildönümü ilə bağlı anım mərasimi keçirilib

Azərbaycan xalqının qan yaddaşına qəhrəmanlıq günü kimi əbədi həkk olunan 20 Yanvar faciəsindən 32 il ötür. Ümumxalq Hüzn Günü Sumqayıt şəhərində qeyd olunub.

Şəhidlərin xatirəsinə ucaldılmış abidə kompleksinin önünə gül dəstələrinin qoyulması ilə başlayan anım mərasimində faciə qurbanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib

Sumqayıt şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Zakir Fərəcov, Milli Məclisin deputatları, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, idarə, müəssisə və təşkilat rəhbərləri, ictimaiyyət nümayəndələri, Şəhidlər xiyabanında Azərbaycanın azadlığı uğrunda şəhid olanların xatirəsinə ucaldılan "Qalib Əsgər" abidəsini və Vətənimizin qəhrəman övladlarının məzarlarını ziyarət ediblər.

1990-cı ilin yanvar hadisələri zamanı, Sumqayıt-Bakı magistral yolunun 24-cü kilometrliyində, Ceyranbatan qəsəbəsi ərazisində şəhid olmuş sumqayıtlı alimlər – İbrahim İbrahimovun, İsmayıl Mirsaqulovun və Svetlana Məmmədovanın xatirə abidəsi də ziyarət edilib.

Gəncədə 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi anılıb

20 Yanvar faciəsinin 32-ci il dönümüdür. Gəncədə Azərbaycanın müstəqilliyi və suverenliyi uğrunda həlak olan şəhidlərin xatirəsi ehtiramla yad edilib. Şəhidlər Xiyabanında təşkil olunan anım mərasimdə Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, Quru Qoşunlarının qərərgah rəisi, general-mayor Vasif Kazımov, Türkiyə və Gürcüstanın Gəncədəki baş konsulları, ictimaiyyət nümayəndələri, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, şəhid ailələri və sakinlər iştirak ediblər.

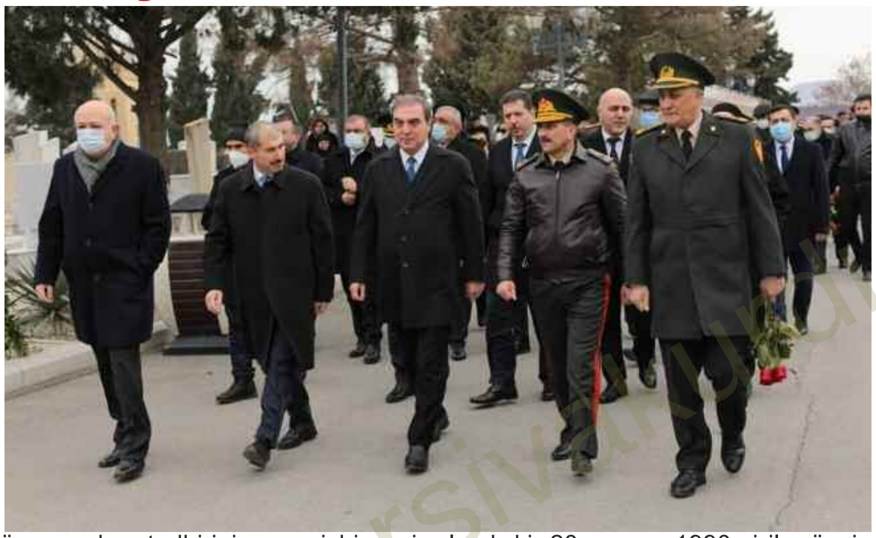

Əvvəlcə Şəhidlər Xiyabanının girişində "Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə itkin düşmüş şəxslərin xatirəsinə" inşa edilmiş və üzərində 100-ə yaxın şəxsin adı qeyd edilmiş lövhənin önünə güllər düzülüb, Gəncən şəhidlərinin şəkillərinin əks olunduğu lövhəyə baxış keçirilib.

Niyazi Bayramov və general-leytenant Ənvər Əfəndiyev "Əbədi məşəl" abidəsini ziyarət edib, önünə əklil qoyub, şəhidlərin ruhuna hörmət və ehtiramlarını ifadə ediblər. Abidə digər mərasim iştirakçıları tərəfindən də ziyarət olunub.

Daha sonra 20 Yanvar faciəsinin 32-ci ildönümünü ilə bağlı keçirilən ümumşəhər tədbirinin rəsmi hissəsi başalyıb. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, şəhidlərin ruhuna dualar oxunub.

Qeyd olunub ki, 1990-cı ilin Qanlı Yanvar hadisəsi Azərbaycan xalqı üçün təkcə böyük faciə deyildir. O, ləyaqətini qorumaq üçün hər cür qurban verməyə hazır olan xalqın tarixində şərəfli bir səhifədir. Bu qanlı gün həm ümumxalq faciəsi, həm də müstəqillik, istiqlal və hürriyyət uğrunda xalqımızın apardığı milli azadlıq hərəkatının zirvəsi kimi Azərbaycan tarixinə həkk olunub. Vurğulanıb ki, 20 yanvar 1990-ci il müasir tariximizin ən faciəli günlərindən biri olsa da Azərbaycan xalqının milli iradəsinin zəfər çaldığı gün kimi tarixdə qalacaq!

Bütün Respublika ərazisində olduğu kimi, saat 12:00-da Gəncədə də şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, avtomobillər vasitəsilə səs siqnalları verilib.

Niyazi Bayramov daha sonra şəhid ailələri ilə görüşüb, onların qayğıları ilə maraqlanıb. Səsləndirilən müraciətlərin bir çox yerindəcə öz həllini tapıb.

Yanvarın 19-da Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətində 20 Yanvar şəhidlərinin ailə üzvləri və əlillərə ərzaq yardımı göstərilmişdir

Tədbirdə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov çıxış edərək 1990-cı ilin Qanlı Yanvar hadisələri zamanı vətənin müdafiəsinə qalxmış, haqsızlıq və ədalətsizliyə qarşı öz haqq səsini ucaltmış dinc əhalinin amansızcasına qətlə yetirildiyi faciənin yalnız Azərbaycan xalqına qarşı deyil, ümumbəşəri dəyərlərə, humanizmə qarşı törədilən bir cinayət olduğunu bildirmişdir. Həmçinin qeyd etmişdir ki, o dövrlərdə bütün çətinliklərə baxmayaraq Moskvada yaşayan xalqımızın dahi oğlu, Ümummilli Lider Heydər Əliyev faciənin ertəsi günü Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə gələrək, Qanlı Yanvar qırğınını törədənlərə qarşı kəskin bəyanatla çıxış etmiş, xalqımızın başına gətirilən müsibəti dünyaya çatdırmışdı. Məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin bu cəsarətli addımı sayəsində dünyanın mütərəqqi qüvvələri də Azərbaycan xalqının məruz qaldığı bu dəhşətli və amansız terroru qətiyyətlə pisləmişdir.

RİH başçısı Əziz Əzizov ölkə başçımız cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa diqqəti sayəsində 20 Yanvar hadisələri iştirakçılarının və şəhid ailələrinin daim dövlət qayğısı ilə əhatə olunduğundan, sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlərdən, eləcə də, 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız Şanlı Qələbədən söz açmışdır.

Samux rayonunda "20 Yanvar" şəhidlərinin xatirəsi ehtiramla anıldı

dar Samuxda qeyd olunan hüzn günü tədbirinə minlərlə sakin qatılmışdı. Xalqımızın yaddaşına, böyük izdihamla qeyd olundu.

Samux Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Alı Qocayev, YAP Samux rayon təşkilatının sədri Gündüz Bayramov, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, idarə, müəssisə və təşkilat rəhbərləri, ictimaiyyət nümayəndələri səhər saatlarında əvvəlcə, YAP Samux rayon təşkilatının foyesində təşkil edilmiş "20 Yanvar" şəhidlərinin xatirəsinə həsr edilmiş, məktəblilərin əl işlərindən ibarət rəsm sərgisini ilə tanış oldular. Sonra tədbir iştirakçıları Samux şəhərindəki şəhidlər kompleksini ziyarət etdilər. Şəhidlərin xatirəsinə ucaldılmış abidə kompleksinin önünə gül dəstələri qoydular.

Saat 12:00-da Samux şəhər ərazisində 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, avtomobillərdən faciə qurbanlarının xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq səs siqnalları verildi.

Samux Cümə məscidinin axundu şəhidlərin ruhuna dualar oxudu.

www.arsivakurdi.org

Baş redaktordan:

QANLI YANVAR DEYİL, ŞANLI YANVAR – AZADLIQ DASTANI

Hərdən biz ata-babalarımızın nəsihətləri-ni unuduruq, özü də tez unuduruq.

Babam Kürd Musa, ömrünün sonuna, yəni 115 yaşına qədər Qərbi Azərbaycanın Vedibasar əyalətinin Xalisa kəndində yaşamışdır. O, hər zaman ermənilərin müxənnət bir millət olduqlarından danışardı və bizə tövsiyəsi də o olardı ki, ermənilərə etibar etməyin. Çünki, onlar fürsət düşən kimi, öz pis əməllərini həyata kecirəcəklər.

O, qeyd edirdi," Mən ona qədər ermənimusəlman davası gormuşəm. "İtlə yoldaş olanın zopası əlində olmalıdır", deyə" bizə nəsihət verərdi.

İllər keçdikcə bu sözlərin müdrikliyinin şahidi olduq. Şovinistlərin fitvası ilə erməni daşnakları Azərbaycanın əzəli yerləri olan Dağlıq Qarabağ torpaqlarının işğalına başladı. Və düz 32 il bundan əvvəl -1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycan xalqının başına gətirilən faciələrin ən dəhşətlisi gətirildi. Vətənin istiqlalı və milli azadlığı uğrunda mubarizəyə qalxan, qəlbindəki vətən sevgisindən başqa heç bir silahı olmayan əliyalın, günahsız insanlar, təpədən dırnağa qədər ən muasir silahlarla silahlanmış,azğın erməni daşnaklarının və Sovet imperiyası qoşunlarının amansız vəhşiliyinin qurbanı oldular. Gullu-cicəkli Bakımızın qara asvalt yolları, xalqımızın azadlığı uğrunda mubarizəyə qalxan, igid oğlan və qızlarmızın qanı ilə boyandı. Xalqımız öz suverenliyi uğrunda mubarizədə ilk şəhidlərini verdi. Paytaxtın Azadlıq meydanından Şəhidlər Xiyabanına qədər qırmızı qərənfillərlə şəhidlərə misli görünməmiş "çələng" hörüldü, matəm çələngi.

Onlar öz ölümləri ilə əbədi ölməzlik qazandılar.

Şəhidlər Xiyabanı vətən yolunda canlarını fəda vermiş oğul və qızlarımız üçün əbədi mənzil oldu. Al-qırmızı qərənfillər Şəhidlər Xiyabanının rəmzinə çevrildi.

Bünövrəsi qanla qoyulan bir quruluşun sonu, qanla da bitməli idi. Belə ki,1986-cı ildə Alma- Atada qazax xalqının qırğını, 1988-ci ildə Fərqanə hadisələri,1989-cu ilin aprelində Tbilisi qətliyamları, 1990-cı ilin yanvarında Bakıda, 1991-ci ildə Vilnus şəhərində qanlı qırğınlar torədildi. Təəssuf ki, Moskva və Bakıda oturan satqın rəhbərlərin hazırladığı cinayətkar planlar həyata keçirildi. Bakı əhalsi dəhşətli səhnə ilə üzüzə qaldı. Sinəsi güllələrdən deşik-deşik olmuş insan cəsədləri ürəkləri göynədir, tükürpədici nalələrin sədası ərşə qalxırdı. 20 Yanvara açılan səhərdə 130-dan artıq şəhid, 700-dən artıq yaralı qana boyandı. Bu hadisələri gizlətməyə çalışan dovlət rəhbələrinin əksinə olaraq, Moskvada yaşayan və işləyən Ulu Ondər Boyuk Heydər Əliyev etiraz əlaməti olaraq Sov.İKP sıralarından çıxması üçün bəyanatla çıxış etdi. Bu, təkcə siyasi partiya üzvünün deyil, uzun müddət Sovet rəhbərlərindən biri olmuş qorxmaz bir şəxsiyyətin cəsarətli hərəkəti idi. Xalq heç vaxt yanılmır, ona görə də gec də olsa qardaş qırğınının vaxtında qarşısının alınması üçün Azərbaycanın xilaskarını Bakıya gətirdi və qısa zamanda yarana biləcək vətəndaş müharibəsinə və hərc-mərcliyə bir güllə atılmadan son qoyuldu. Xalqımızın, Azərbaycanımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban verənlərə mərkəzi Moskva hökuməti terrorist adı versə də, məhz Ulu Öndər Böyuk Heydər Əliyevin tarixi xidmətidir ki, 20 Yanvar qırğını Ümummilli faciə səviyyəsinə qaldırıldı və ona hüquqi-siyasi qiymət verildi. Ulu Öndər Boyuk Heydər Əliyev şəhidlərin ruhunun yad edilməsinə həmişə böyük diqqət yetirərdi. Onun şəxsən şəhidlər üçün abidə kompleksinin tikdirməsinə nəzarət etməsi, xalq tərəfindən xüsusi qiymətləndirilmişdir. Bu, xalqın gələcəyi üçün atılan mühüm bir addım idi.

İnanırıq ki, 20 Yanvar qəhrəmanları heç vaxt unudulmayacaq, Şəhidlər Xiyabanı xalqımızın inanc yeri və ziyarətgahı olmuş və hər zaman olacaqdır. Ancaq təsəlli ondadır ki, Vətənimiz və xalqımız uğrunda tökülən qanın hesabına Azərbaycanımız azad, Vətənimiz müstəqildir. Azərbaycan xalqı öz müdrik Lideri Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqilliyini əldə etmişdir. Xalqımız yaxşı bilir ki, Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyev siyasətini inamla davam etdirən hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev cənabları daxili və xarici siyasəti nəticəsində olkəmizi öndə gedən ölkələr sırasına cıxarmaqla xalqımızın və vətənimizin qarantı olduğunu əməli işi ilə isbat etmişdi.

T A R İ X

1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozmaq cəhdlərinə, keçmiş SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycanla bağlı apardığı qərəzli siyasətə, yerli rəhbərliyin xalqımızın mənafeyinə zidd mövqedə durmasına qarşı etiraz əlaməti olaraq küçələrə çıxmış dinc əhaliyə divan tutmaq məqsədilə Bakıya və respublikanın digər rayonlarına sovet hərbi hissələri yeridildi. Dinc əhalinin kütləvi etiraz aksiyalarının ağır hərbi texnikanın köməyi ilə vəhşicəsinə dağıdılması təkcə süquta uğramaqda olan sovet siyasi sisteminin qorunması cəhdi kimi deyil, həm də azərbaycanlıların tarixi torpaqlarından sıxışdırılıb cıxarılması ilə bağlı Çar Rusiyasının əsrlərlə apardığı mənfur siyasətin yeni şəraitdə davamı idi. 20 Yanvar hadisəsi xalqımızın yaddaşına qanlı faciə kimi daxil olsa da, bütövlükdə milli tariximizin ən şanlı və qəhrəmanlıq səhifələrindən birini təşkil edir. Məhz 20 Yanvardan başlayaraq Azərbaycan xalqı SSRİ-nin tərkibində ədaləti bərpa etməyin qeyri-mümkünlüyü və milli haqlarımıza obyektiv yanaşma nümayiş olunacağına öz inamını birdəfəlik itirdi.

Hakimiyyətin mənbəyi sayılan və öz hüquqları uğrunda düşüncəsi, fikri, sözü, həmrəyliyi ilə mubarizəyə qalxmış bir xalq, 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə öz zəhmli ordusunun tankları, işıq saçan zəhərli güllələri, xüsusi təyinatlı hərbi dəstələri, pozuculuq-təxribat işlərini təşkil edən çevik qrupları ilə üzləşdi...

Bakıda fövqəladə vəziyyət tətbiq edilməsinə baxmayaraq, yanvarın 22-də Azərbaycan xalqı şəhidləri ilə vidalaşdı. Paytaxt matəm libası geyinmişdi. Respublikada 3 gün matəm elan olunmuşdu. Azərbaycanın butun rayonlarında və Bakıda izdihamlı matəm mitinqləri keçirildi. Bakıda keçirilən matəm mərasimində bir milyondan çox insan iştirak edirdi. Bu Azərbaycan xalqının azadlıq səsi, haqq, ə d a l ə t, demokratiya və müstəqillik uğrunda mübarizə əzmi idi. 20 Yanvar faciəsi törədilən zaman Azərbaycan xalqı ağır iflic vəziyyətinə və i n f o r m a s i y a blokadasına salınmışdı,radio, televiziya susdurulmuş, onun enerji bloku silahlı hərbiçilər tərəfindən vəhşicəsinə partladılmış, mətbuatın nəşrinə qadağa qoyulmuşdu. Azərbaycan sakit və ölü bir dənizə bənzəyirdi. Xalq ağır və dəhşətli faciədən xəbərsiz idi. Görünməmiş qəddarlıqla keçirilən cəza tədbirləri nəticəsində heç bir gunahı olmayan 133 dinc sakin öldürüldü, 744 nəfər yaralandı, 841 nəfər qanunsuz həbs olundu. Həlak olanların arasında qadınlar, uşaqlar və qocalar olmuşdur. Bu hadisə sovet rejiminin törətdiyi ən qanlı faciələrdən biri və dinc əhaliyə qarşı yönəlmiş vəhşi bir cinayət hadisəsi idi.

Xalqın bu ağır günlərində, yanvarın 21-də Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyev Azərbaycanın Moskvadakı daimi nuümayəndəliyinə gələrək, təşkil olunmuş yığıncaqda çıxış edərək, xalqla birgə olduğunu bildirdi, 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verdi, onun hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd olduğunu, mərkəzin və o zamankı respublika rəhbərlərinin günahı üzündən yol verilmiş kobud siyasi səhv olduğunu göstərdi. Bu tarixi cıxışın mətni dünyaya, respublikaya geniş əkssəda vrdi. Xalqın qəlbində ümid çırağı yandı.

1993-cu ildə Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyevin yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra 20 Yanvar faciəsinin baş verməsinin səbəblərinin araşdırılması və onu törədənlərin məsuliyyətə cəlb olunması məsələsi istiqamətində mühüm addımlar atıldı. 20 Yanvar faciəsinin xalqımızın tarixində yeri və rolu, bu faciənin əbədiləşdirilməsi və bütün dunya ictimaiyyətinə çatdırılması yönündə mühüm işlər görülmüşdür. Ümummilli liderin 1994-cu il yanvarın 5-də, 20 Yanvar faciəsinin 4-cü ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı verdiyi Fərmanda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə faciəyə tam və əsaslandırılmış siyasi-hüquqi qiymət verilməsi tövsiyə olundu. Milli Məclis 1994-cu il martın 29-da 1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında qərar qəbul etdi. Bununla da Prezident Heydər Əliyevin təşəbbüsü və təkidi nəticəsində 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində hüquqi-siyasi qiymət verildi. Bakı şəhərinin ən hündür yerində yerləşən Şəhidlər Xiyabanında Azərbaycanın azadlığı uğrunda mübarizədə şəhid olanların xatirəsinə ucaldılmış möhtəşəm "Əbədi Məşəl" abidə-kompleksi də Ümummilli lider Böyük Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə tikilmişdir.

Azərbaycan Prezidentinin 2000-ci il, yanvarın 17-də imzaladığı Fərmanla 1990-cı il 20 Yanvar faciəsi zamanı şəhid olanlara "20 Yanvar Şəhidi" fəxri adı verilmişdir.

Bu gun Azərbaycan xalqı azadlıq uğrunda canlarını qurban edən şəhidlərimizin və cəsur Vətən övladlarının qəhrəmanlıq mübarizəsini cox boyuk hörmət və ehtiramla əziz tutur, onların igidliyini yuksək qiymətləndirir. Şəhidlərimizin qanı bahasına qazanılan, müstəqilliyimizi qanımızla və canımızla qorumalı, Ümummilli liderimiz Böyük Heydər Əliyevin dediyi kimi, onu daimi, əbədi və dönməz etməliyik.

Bəli şəhidlərimiz qanları ilə Xalqımıza Şanlı tatix yazdılar, ŞANLI YANVAR-AZADLIQ DASTANI.

Tahir Suleyman

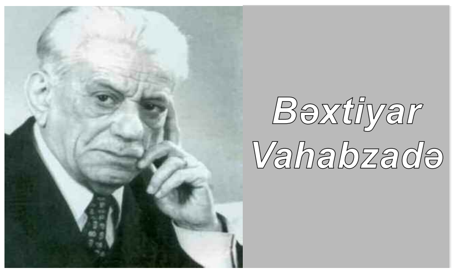

Bəxtiyar Vahabzadə

Şəhidlər

Qatil gülləsinə qurban gedirkən,
Gözünü sabaha dikdi Şəhidlər.
Üçrəngli bayrağı öz qanlarıyla,
Vətən torpağına çəkdi Şəhidlər...

Zalım öyünməsin zülümləriylə,
Min bir böhtanıyla, min bir şəriylə.
Həqiqət uğrunda ölümləriylə,
Ölümü kamına çəkdi Şəhidlər...

O şənbə gecəsi, o qətl günü,-
Mümkünə döndərdik çox namümkünü,
Xalqın qəlbindəki qorxu mülkünü,
O gecə dağıdıb söküb Şəhidlər...

Tarixi yaşadıb diləyimizdə,
Bir yumruğa döndük o gecə bizdə.
Yıxıb köləliyi ürəyimizdə
Cəsarət mülkünü tikdi Şəhidlər...

Onlar susdurulan haqqı dindirər,
Qaraca torpağı qiymətləndirər.
Donan vicdanları qeyrətləndirər,
Axı, el qeyrəti çəkdi Şəhidlər...

Bilirik, bu bəla nə ilkdi, nə son,
Ölürkən uğrunda bu Ana yurdun.
Quzu cildindəki o qoca qurdun,
Doğru, düz cildini çəkdi Şəhidlər...

Dözdü hər zillətə, dözdü hər şeyə,
"Dünyada mənimdə haqqım var " ,- deyə
Kütləni xalq edən müqaviləyə,
Qanıyla qolunu çəkdi Şəhidlər...

İnsan insan olur öz hünəriylə.
Millət, millət olur xeyri, şəriylə,
Torpağın bağrına cəsədləriylə,
Azadlıq tumunu əkdi Şəhidlər.

ALLAH bütün Şəhidlərə Rəhmət eləsin...!!!

«20 YANVAR MÜSTƏQİLLİYİMİZİN ŞƏHİDLİK ZİRVƏSİDİR»

Tariyel Cəlil

20 Yanvar Azərbaycan vətəndaşının yaddaşına müstəqilliyin qazanılması uğrunda mübarizənin zirvəsi kimi əbədi həkk olunmuş bir tarixdir. Məhz bu tarixdə, 1988-ci ildən başlamış xalq hərəkatı özünün kulminasiya nöqtəsinə çatdı və Azərbaycanın yüzlərlə qəhrəman oğulları bu yolda, azadlıq və müstəqillik uğrunda şəhid olaraq gələcək nəsillərə istiqlaliyyət və azadlıq bəxş etdilər.

Bəli, 20 Yanvar gecəsində minlərlə Azərbaycan övladını meydanlara, silahlı rus qəsbkarlarının qarşısına çıxaran qəlblərində gəzdirdikləri doğma torpağın bütövlüyü, toxunulmazlığı və azadlıq arzusu idi. Bu facie bizə müqəddəs bir and yeri miras qoydu. Doğma Bakımızın Dağüstü parkı kimi tanınan məkan Şəhidlər Xiyabanına döndü.

Azərbaycan xalqı şəhidlik zirvəsinə ucalan oğul və qızlarını hər an hədsiz ehtiramla yad edir və daim yad edəcəkdir. İndi hər bir azərbaycanlı lazım gələn anda 20 Yanvar şəhidlərinin getdiyi şərəfli yolu təkrarlamağa hazırdır. Müstəqil dövlətimizin və dövlətçiliyimizin qarantı da, məhz milli qürurunu, vətəndaşlıq qeyrətini hər şeydən üstün tutan belə oğulların varlığıdır.

Ulu öndər 20 Yanvar hadisələrinə ilk siyasi qiymət verərək bu faciəni törədənlərin kimliyini dünya ictimaiyyətinə çatdırdı. O ağır günlərdə xalqı ilə həmrəy oldu, xalqın sınmış inamını özünə qaytardı. İnsan üçün ən müqəddəs şəxs onu dünyaya gətirən anadırsa, onu müqəddəsliyə bağlayan vasitə Vətən torpağıdır. Çünki ana öz övladını onun özü üçün də müqəddəs olan Vətən torpağında dünyaya gətirir. Vətən bizim şöhrətimiz, qeyrətimiz, ülviyyətimizdir. İnsan üçün ən ümdə olanı Vətən torpağının azadlığı və toxunulmazlığıdır. Azadlıq heç kimə xoşluqla verilmir. Azadlıq qanla, canla qazanılır, qorunur və gələcək nəsillərə əmanət verilir. Azərbaycan xalqı da əsrlərlə azadlıq uğrunda çarpışmış, istiqlal naminə mübarizə aparmışdır.

Azərbaycan bizə ulu babalarımızın müqəddəs əmanəti, ərmağanıdır. Bu torpağın hər bir qarışı ölüm-dirim çar- pışmalarında şəhid olmuş ata-babalarımızın qanından yoğrulmuşdur. Odur ki, bu gün damarlarında ulu babalarımızın qanı axan hər bir azərbaycanlı torpağını, azadlığını qanları, canları bahasına qorumağa hazırdır. Ulu öndərin layiqli davamçısı, dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin Azərbaycan ordusunun daha da qüdrətlənməsi, ən müasir döyüş silahları ilə təchiz edilməsi üçün həyata keçirdiyi siyasətin nəticəsidir ki, bu gün Milli Ordumuz düşmənin hər hansı bir təcavüzünə layiqincə cavab verməyə qadirdir.

İnanıram ki, biz, şəhidlərin ruhunu sevindirəcək, onların səpdiyi azadlıq toxumunun cücərtilərini göyərdəcək, Qarabağ torpağını, eləcə də işğal altında olan bütün torpaqlarımızı düşməndən azad edəcək, şəhidlərimizin qisasını alacağıq. Azərbaycanı bir daha dünyaya layiqincə tanıdacağıq.

YATMA OYAN, QALX AYAĞA, MİLLƏT OY

Vətənimiz parçalanıb dağıldı,
Dərd içindən dərd gücərib doğuldu.
Həyatımız başdan- başa nağıldı,
Vətən dağı dərd boxçamdı aman oy,
Bizə yaman qənim oldu zaman oy.

Xocalıdan axan qanlar silinmir,
Cəbrayılım harda qalıb bilinmir,
Qubadlımın Nəbi nəsli görünmür,
Cavanşirim, Qoç Koroğlum, Nəbim oy,
Görən yoxmu, indi belə əmim oy.

Fizuli, Zəngilan, Cəbrayıl hanı,
Görən kim siləcək tökülən qanı.
Ey millət özünü, özünü tanı,
Yatma oyan, qalx ayağa millət oy,
Bəsdi yetər çəkdiyimiz zillət oy.

Ağdamın ağ bəxdi qaraya döndü,
Günahsız Vətənin ocağı söndü,
Qürurlu millətin qüruru sındı,
Alllah, yoxmu bu dərdlərə çaran oy,
Haqsız yara, sının yaran, yaran oy.

Ümüdümüz günü-gündən nazilir,
Kür Araza həsrət-həsrət süzülür.
Heç bilmirəm bu dərd necə dözülür,
Yüz illərlə qan gölündə üzdüy oy,
Axı niyə bu dərdlərə dözdüy oy.

Düşmənlərin niyə başı əzilmir,
Kədər badəsinə sevinc süzülmür,
Dərdin düyçəsindən həsrət çözülmür,
Dərələyzim, çözülməyən düyçəm oy,
Təbrizim oy, Zəngəzurum, Göyçəm oy.

Dərdin xırmanında üyünür dənim,
Dünyanı bürüdü dumanım, çənim.
Celiləm, taftanır şərəfim, mənim,
Dəlidağda elsiz qalan daşam oy,
Qanadları dibdən sınmış quşam oy,
Laçınım oy, Kəbəcərim, Şuşam oy!

QƏRƏNFİL YAĞIŞI

20 yanvar 1990-cl il tarixdı,o qanlı şənbə günündə meydanlar,səkilər,yollar hamısı qırmızı qərənfillərlə örtülmüşdür.Bakı küçələrində yağan qərənfil yağışından yerə ayaq qoymaq mümkün deyildi...Bütün Bakı qərəbfil yağışına qərq olmuşdu.Bu əsil möcüzə idi. Dünyanın yeni möcüzəsi! Dünyanın dərd dolu qərənfil yağışı möcüzəsi.

* * *

Allah, hardan yağdı belə bir yağış?
Al qana bürüdü bütün hər yeri.
Allah,hardan gəldi elə bu qargış?
Dünya görməmişgi bu dərdi-səri.

Yağdı səkiləri,yağdı yollara,
Qərənfil altında yanırdı hər yan.
Çiçək yağışından,gül yağışından
Yağdıqca,alışıb yanırdı insan...

Yağdırıb göylərdən qərənfilləri,
Nə bəla gətirdi bizlərə bu qış!
Yer üzü Adəmlə Həvvadan bəri,
Hələ görməmişdi belə bir"yağış"...

Ellərin əkdiyi al Qərənfillər,
Əllərdə od tutub yanırdı bu gün.
Həvəslə görüşə dərilən güllər,
Şəhidlər üstünə yağırdı bu gün...

Könüllər oxşayan gül ikən bir vaxt,
Bu gün leysan olub yağdı qərənfil.
O qədər yağdı ki,sel olub,Allah,
Qanlı məzarlara axdı qərənfil!..

Bu yağış beləcə bir yağış idi,
Bu yağış ah-nalə,bir qargış idi...
Yer üzü görmsin belə qanlı qış,
Göy belə gurlayıb-çaxmasın heç vaxt.
Yağsın yer üzünə nur yayan yağış,
'Qərənfil yağışı"yağmasın heç vaxt!

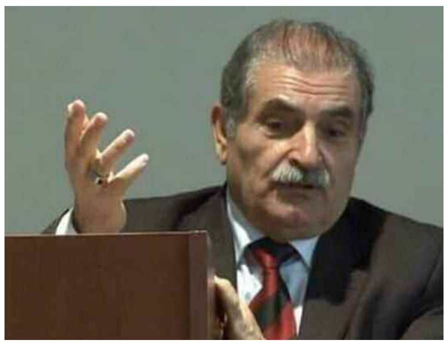

MÜRVƏT QƏDİMOĞLU HƏKƏRİ

20 YANVAR

Gözlənilməz bir gecədə,
Qətliam elədilər.
Kiçik böyük demədən,
Tank tüfənklə əzdilər.

Vəhşicə oldu bunlar,
İnsanları vurdular,
Çox canları yaxdılar,
20 yanvar günündə.

Dəhşətli bir gecəydi,
Qanlıydı, faciyəydi.
Bunlar əsl vəhşiydi,
20 yanvar günündə.

İgid övladlarımız,
Bacı-qardaşlarımız
Dirənibdi xalqımız
20 yanvar günündə.

Onurlu savaş verdik,
Zülmə boyun əymədik,
Onurumuzu qoruduk,
Qanlı yanvar günündə.
20 yanvar günündə...

Qeyd:bu şeiri indicə yazdım, ALLAH cəmi şəhidlərimizə rəhmət eləsin Amin.

Fəsih Alıoğlu

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 6

Qəhrəmanlıq və iftixar tariximiz

Müşfiq Məmmədli, Milli Məclisin deputatı

Tariximizə Qanlı Yanvar faciəsi kimi daxil olmuş 20 Yanvar hadisələrindən otuz iki il ötür. Xalqımızın haqq-ədalətin bərqərar edilməsi uğrunda səsini ucaldaraq imperiya buxovlarından birdəfəlik qurtulmağa can atmasından təşvişə düşən SSRİ rəhbərliyi həmin gün Azərbaycanda müdhiş cinayətə əl atdı. Bakıda və respublikamızın regionlarında həyata keçirilmiş hərbi təcavüz nəticəsində dinc əhaliyə divan tutuldu, xalqımıza qarşı qətliam həyata keçirildi.

Bu hadisə öz milli haqqı uğrunda ayağa qalxan xalqımızı öz yolundan döndərmədi, əksinə onu yumruq kimi birləşdirdi, daha sıx həmrəy etdi. Bu mənada tariximizə həm də milli qürur günü kimi həkk olunan 20 yanvar hadisələri azadlığı uğrunda mübarizə aparan Azərbaycan xalqının məğrurluğunu, vətənpərvərliyini dünyaya, o cümlədən o vaxtkı SSRİ rəhbərliyinə aydın şəkildə çatdıra bildı. Həmin gün baş verənlər Azərbaycan adlı bir dövlətin varlığını bir daha dünyaya bəyan etməklə yanaşı, həm də sovet imperiyasının çöküşündə əsas amillərdən biri oldu.

Xalqımıza və insanlığa qarşı törədilən cinayət nəinki keçmiş sovet ittifaqında, o cümlədən bir çox ölkələrdə geniş əks-səda doğursa da, o zaman yerli hakimiyyət orqanları baş verənlərin üzərindən sükutla keçdilər. Çünki xalqımıza qarşı törədilənlərə laqeyd münasibətlərini ortaya qoyaraq sovet rəhbərliyinin qəzəbinə tuş gəlmək istəmirdilər. O ağır və faciəli günlərdə Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı aktının həyata keçirildiyini ilk olaraq cəsarətlə bütün dünyaya bəyan edən Heydər Əliyev oldu. Heydər Əliyev vətəndaş qeyrəti və həqiqi vətənpərvərlikdən doğan cəsarətli bəyanatı ilə dünya azərbaycanlılarını ayağa qaldırdı, xalqın siyasi iradəsini ifadə etdi. Baş verən hadisələri hüquqa, demokratiyaya, hüquqi dövlət quruculuğu prinsiplərinə zidd hesab edən Heydər Əliyev yüzlərlə insanın qətlə yetirilməsini Azərbaycan xalqına qarşı cinayət adlandıraraq hadisəyə siyasi qiymət verilməsini tələb etdi.

Qanlı Yanvar hadisələri Azərbaycan milli kimliyinin formalaşmasına həlledici təsir göstərdi, dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsində dönüş nöqtəsi oldu. 1990-cı ilin yanvarından sonra milli azadlıq hərəkatı tam siyasi reallığa çevrildi, dönməz xarakter aldı, xalqımız öz gələcəyini yalnız Azərbaycanın müstqilliyini bərpa etməsində gördü. Bu hadisədən sonra Azərbaycanda sovet imperiyası özünün bütün mənəvi və sosial dayaqlarını itirdi və tezliklə xalqımız dövlət müstəqilliyini bərpa etdi.

Sovet hakimiyyəti dövründə məlum səbəblərdən 20 yanvar faciəsinə əsil qiymətini vermək mümkün deyildi. Lakin ulu öndər Heydər Əliyev hələ sovet hakimiyyəti dövründə böyük cəsarətlə Naxçıvan Ali Məclisində 20 yanvar faciəsinə siyasi qiymətin verilməsinə nail oldu. Lakin ulu öndərin hələ totalitar rejimin dövründə başlatdığı bu işi müstəqilliyimizin ilk illərində hakimiyyətdə olanlar dövlət səviyyəsində davam etdirmədilər. Belə ki, hələ sovet dövründə 20 Yanvar hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi tələbi ilə dəfələrlə çıxış edən AXC hakimiyyətə gəldikdən sonra bu mövzunu unutdu, iqtidarda olduğu dövrdə faciəyə siyasi qiymət vermək üçün cəhd belə göstərmədi. 1993-cü ilin yayına qədər Azərbaycana rəhbərlik edən şəxslərin heç biri bu faciə ilə bağlı əsl həqiqəti aşkar etməyə özündə cəsarət tapmadı.

1993-cü ildə xalqın istəyi ilə hakimiyyət sükanının arxasına keçən ulu öndər işlərinin çoxluğuna baxmayaraq 20 Yanvar faciəsinin günahkarlarının araşdırılmasına diqqət ayırdı. Heydər Əliyevin «20 Yanvar faciəsinin 4-cü ildönümünün keçirilməsi haqqında» Fərmanında Milli Məclisə 20 Yanvar hadisələrinə tam siyasi-hüquqi qiymət verməsi tövsiyə olundu. Milli Məclisin 1994-cü il martın 29-da qəbul etdiyi Qərarda 20 Yanvar faciəsinin günahkarları konkret qeyd olundu və bu qanlı aksiya Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatını boğmaq, xalqın inamını, iradəsini qırmaq üçün totalitar kommunist rejimi tərəfindən törədilmiş hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirildi. Bununla da 20 Yanvar hadisələri dövlət səviyyəsində siyasi-hüquqi qiymətini aldı, bu cinayəti törədənlərin adları ictimaiyyətə çatdırıldı.

Azərbaycan xalqı 20 Yanvar şəhidlərini xatirəsini hər zaman yüksək ehtiamla anır. Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən 1998-ci ildə“20 Yanvar Şəhidi” fəxri adı təsis edilib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin yolunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsləri sayəsində 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslər və şəhid ailələri üçün effektiv sosial müdafiə sistemi formalaşıb. Həmçinin Şəhidlər Xiyabanında yüksək səviyyəsi təmir və yenidənqurma işləri aparılıb, paytaxtın “20 Yanvar” dairəsində şəhidlərinin xatirəsinə memorial abidə kompleksi ucaldılıb.

Azərbaycan xalqı öz qəhrəman övladlarının fədakarlığını yüksək qiymətləndirərək, hər il yanvarın 20-də onların xatirəsini dərin ehtiramla yad edir. Hər il dövlət səviyyəsində geniş tədbirlər planı hazırlanaraq həyata keçirilir, qanlı qırğının ildönümü respublikanın bütün şəhər və rayonlarında qeyd olunur. Vətənin azadlığı, suverenliyi uğrunda özlərini qurban verən şəhidlərin xatirəsi həmişə qəlbimizdə yaşayacaq.

Dövlətimizin başçısının Zəngəzurun tarixi barədə fikirləri Azərbaycanın bu məsələdə mövqeyi ilə bağlı ermənilərə çox mühüm mesaj oldu

Əziz Ələkbərli, Milli Məclisin deputatı

Prezident İlham Əliyev yanvarın 12-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin bir sıra məqamlarına aydınlıq gətirdi. Bu məqamlar sırasında Azərbaycanla Ermənistan arasında bağlanacaq sülh sazişi ön sırada durur-du. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Azərbaycan tərəfinin təklifi hər iki ölkənin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanımasından, sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı işlərə start verilməsindən, kommunikasiyaların açılması prosesinə başlanılmasından və sülh müqaviləsi imzalanmasından ibarətdir. Azərbaycan Prezidenti onu da xatırlatdı ki, hərçənd, istənilən sülh müqaviləsi Ermənistan üçün, sadəcə, kağız parçası ola bilər. Təbii ki, bu məsələ təsadüfən xatırladılmadı. Təcrübə də göstərir ki, ermənilər bu və ya digər imzanın məsuliyyətindən asanlıqla qaçırlar. Biz bunu Ermənistan tərəfinin imzaladığı 2020-ci il 10 noyabr, 2021-ci il 11 yanvar bəyanatlarına münasibətində də gör-müşük. Amma bölgədə sülhün yaranması üçün bu gün ciddi addımlar atılmalıdır. Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərli bildirib.

Deputat deyib ki, Ermənistan sülh müqaviləsinin imzalanmasının ölkələrin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanımasından keçdiyini yaxşı başa düşür. Ermənilər isə buna hazır deyillər. Niyə? Təkcə ona görəmi ki, bununla Qarabağ iddialarından tamam imtina etmiş olurlar? Məncə, təkcə buna görə yox. 70 illik sovet dönəmində Ermənistan qanunsuz olaraq Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən kifayət qədər əlavə ərazi ələ keçirib, indi o torpaqlar da Azərbaycana geri qaytarılmalıdır. Ermənistan hakimiyyəti həm də bundan qorxur. Amma onu da başa düşməlidir ki, delimitasiya məsələsi həll olunmayacağı təqdirdə, Azərbaycan bu məsələni təkbaşına və öz bildiyi kimi həll edə bilər. Bu isə Ermənistan üçün daha böyük itkilərlə nəticələnə bilər. Prezident İlham Əliyev müsahibəsində buna açıq işarə də vurdu: “Mən demişəm, bizim xoşniyyətli davranışımız şərt deyil ki, əbədi olacaq və şərt deyil ki, bu təkliflər əbədi masa üzərində qalacaq. Əgər bizim ərazi bütövlüyümüzü tanımaq istəmirlərsə, o zaman biz də onların ərazi bütövlüyünü tanımayacağıq. Bizim Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımamaq üçün bəlkə də yüz dəfə daha çox əsasımız var, nəinki onların bizim ərazi bütövlüyümüzü tanımaması üçün. Çünki hər kəs artıq bunu yaxşı bilir, dünya ictimaiyyəti də bilir ki, 1920-ci ilin noyabr ayında tarixi torpağımız Zəngəzur bizdən ayrılıb Ermənistana birləşdirildi, Göyçə də həmçinin. İrəvan şəhəri 29 may 1918-ci ildə Ermənistana verildi. Yəni, bizim Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımamaq üçün, necə deyərlər, bir çox amillərimiz var. Amma buna baxmayaraq, gələcək sülh naminə, ölkələr arasındakı əlaqələrin qurulması naminə biz buna hazırıq. Amma mən qarantiya verə bilmərəm ki, bu, altı aydan sonra da eyni olacaq. İstəmirlər, yaxşı, onda olmasın, onda görərik nə olacaq”.

“Zəngəzur dəhlizi məsələsi 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin ana xəttini təşkil edir. Prezident İlham Əliyev bir müddət əvvəl bildirmişdi ki, Ermənistan tərəfi istəsə də, istəməsə də, Azərbaycan bu dəhlizi açacaq, xoşluqla qoymasalar, zorla açacağıq. Yanvarın 12-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində dövlətimizin başçısı bu fikrini bir daha səsləndirdi. Əlavə etdi ki, Azərbaycan hazırda Zəngəzurun hava məkanından istifadə edir, həm də Ermənistandan icazə almadan istifadə edir. Çünki bu, beynəlxalq dəhlizdir və ondan istifadə etmək Azərbaycanın suveren hüququdur. Hətta Prezident İlham Əliyev bu məkanı Zəngəzur dəhlizinin hava versiyası adlandırdı. Bildirdi ki, son zamanlar Ermənistan tərəfi, nədənsə, Zəngəzur dəhlizi ifadəsinə çox böyük qısqanclıqla yanaşır. Əlavə etdi ki, “Zəngəzur dəhlizi” ifadəsini siyasi leksikona o gətirib və bu gün bu ifadə beynəlxalq leksikona daxil olub.

Həmişə olduğu kimi, Zəngəzur məsələsində də Prezident İlham Əliyev qarşı tərəfə yenidən dərs verdi. Bildirdi ki, onun bu dəhlizi “Zəngəzur dəhlizi” adlandırmasının obyektiv səbəbi, siyasi-tarixi əsası var. Birincisi, bu, Zəngəzurdur, bunun tarixi adıdır: Azərbaycan toponimidir, necə ki, Zəngilan, Zəngəzur, Zəngi çayı – hansı ki, ermənilər indi Razdan adlandırırlar, – Azərbaycan toponimidir”. Bəlkə də Azərbaycanda çox az adam bilir ki, Qərbi Azərbaycanda Zəngəzur toponimi ilə eyniköklü Zəngi hidronimi var və indi bu hidronim Razdan adını daşıyır. Bu bir kəlmlik informasiya ilə Prezident İlham Əliyev milli dəyərlərimizə sahib çıxmağın çox gözəl nümunəsini göstərdi. Elə hesab edirəm ki, bu mesaj özünün lazımi ünvanına çatmış oldu”, - deyə Ə. Ələkbərli vurğulayıb.

Deputat əlavə edib ki, Prezident İlham Əliyevin “Zəngəzur dəhlizi” anlayışına verdiyi yeni məzmun da diqqətəlayiqdir: “Biz bu dəhlizə, sadəcə olaraq, dəmir yolu kimi baxmırıq. Çünki bu dəhlizdən həm dəmir yolu keçəcək, həm avtomobil yolu keçəcək. Biz elektrik xətləri də nəzərdə tuturuq. Ondan sonra ola bilsin ki, qaz xətləri də oradan keçsin. Bir xətt Qafandan, bir xətt Mehridən keçə bilər. Bir xətt Qarakilsədən keçə bilər, onlar Sisyan adlandırırlar. Ona görə Zəngəzur dəhlizi bütün Zəngəzur bölgəsini əhatə etməlidir”. Bu, artıq “Zəngəzur dəhlizi” anlayışına yeni və tamamilə haqlı yanaşmadır və bütün mahalın gələcək taleyinə hesablanmış yanaşmadır. Dövlətimizin başçısının Zəngəzurun tarixi barədə fikirləri Azərbaycanın öz mövqeyində nə qədər ciddi olması yönündə ermənilərə çox mühüm mesaj oldu.

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 7
www.arsivakurdi.org

Qafqazda Şəddadi Kürd dövləti

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Şübhəsiz ki, Şəddadilər dövlətində "əmir" adlanan hökmdardan başqa, ölkənin maliyyə-inzibati işlərini idarə etmək üçün digər vəzifələr də olmuşdur. Xüsusilə, o zamanın bütün Orta Şərq və Azərbaycan feodal dövlətlərində olduğu kimi, Şəddadilər dövlətində də vəzir vəzifəsi mövcud idi. Qətranın mədh etdiyi şəxslərdən biri də Arranda yaşamış və Ləşgərinin yanında olan Əbülmüəmmər Qasımdır. Qətran Əbülmüəmmər Qasımı bilikli, cəsarətli bir adam kimi tərifləyərək ölkənin abadlaşması və xalqın asayişini ondan tələb edir. Qətran yazır ki: "Əbülmüəmmər pəhləvan, elm və dinin günəşidir". Qətranın qəsidəsində Əbülmüəmmərin tutduğu vəzifə aydın deyil. Lakin Kəsrəvi onu "ustad" adlandırır və Ləşgərinin vəziri, köməkçisi olduğunu təsəvvür edir. Kəsrəvi qeyd edir ki, o zamanın vəzirlərinin bir çoxu həm cəsur, həm məlumatlı, həm də dərin biliyə malik olmuşlar (Kəsrəvi Təbrizi. Göstərilən əsəri, III cild, səh. 26-27) II Ləşgərinin dövründə baş verən müharibələr haqqında bilavasitə məlumat verən mənbələr yoxdur. Lakin yuxarıda qeyd etdiyimiz "Şəddadilər" fəslində göstərilir ki, Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə onun özü və ölkənin əhalisi sakit olmadı. O zaman oğuzlar Rəvvadilər dövlətinə, habelə Arrana hücum və basqın edirdilər. Bundan başqa, Qətran Təbrizinin Ləşgəriyə ithaf etdiyi qəsidələrdən göründüyü kimi Ləşgəri Fəzl kimi gürcü və erməni hakimləri ilə bir neçə müharibədə iştirak edərək qələbə çalmışdır (Qətran Təbrizi. Divan). Zərər və ziyanlar görmüş Fəzlin və Məmlanın intiqamını onlardan almışdır. Qətranın qəsidələrini birində göstərilir ki, Ləşgəri "bir qoşunu elə qırdı ki, onu ölüm qıra bilməzdi, bir qalanı elə qopardı ki, onu fələk qopara bilməzdi ". "Əgər Fəzlunun qoşunu həmin yerdə yıxılmışdısa. o düşmənin şahını da həmin yerə yıxdı və arzularının düşmənini yerə sərdi". Qətran bu qəsidələrdə Ləşgəri qoşunlarının şücaət və müharibələrin necə aparılmasından bəhs edərək onu bədi tərzdə təsvir edir. Qətran göstərir ki, "Cahan padşahı müharibə etməyə bel bağladı". "Ağac yarpağından, yağmur damlalarından artıq, malmülk ilə qoşun topladı". Düşmən padşahının "atlıları tamamilə erməni və abxaz pəhləvanları idi, onların piyadaları ləzgi və Şirvan igidlərindən ibarət idi". Onlar "Arran şahı ilə dağ kimi üz-üzə gəldilər". Qətran qəsidəni davam etdirərək yazır ki, "Cahan padşahın bayrağı çöldə zahir olunca, qoşunlar içəridə tək-tək iki-iki gizlənməyə başladılar". "Padşah qalibiyyət ilə oradan çıxdı". Ləşgəri oradakı meşənin ətrafında şadlıq etdikdən sonra, düşmənin yurdunu dağıtmağa və yandırmağa getdi. Burada göstərilir ki, düşmən qoşunları çox yüksək bir dağın başında idi. Ləşgərinin qoşunları onları aşağı enməyə məcbur edib, ürəklərini qılıncla yumşaltdılar. Onların ürəkləri oxlara nişan oldu. "Zamanın

şahı onların əmirlərini əsir etdi". Qətran qeyd edir ki, düşmən qqoşunu sayca çox olmasına baxmayaraq məğlub oldu. Ləşgəri "din tacını Günəşə qaldırdı". Qətran Təbrizininbədii şəkildə təsvir etdiyi bu tarixi hadisə haqqında bir sıra müəyyən olmayan və qaranlıq qalan cəhətlər də vardır. Kəsrəvi təəccüblə qeyd edir ki, gürcü və erməni tarixlərində Qətranın təsvir etdiyi bu hadisələr haqqında məlumat yoxdur (Kəsrəvi Təbrizi. Göstərilən əsəri, III cıld, səh. 20). Bizcə, Qətranın şer şəklində, bədii tərzdə təsvir etdiyi tarixi hadisələr inandırıcıdır. Lakin onların bəzilərində bədii təsvirin tələbinə görə mübaliğəyə yol verilmişdir. Gürcü və erməni tarixlərində bu hadisənin təsvir edilməməsinin səbəbləri də tamamilə aydındır. Bir qayda olaraq orta əsr gürcü və erməni tarix yazanları öz feodallarının məğlubiyyətləri haqqında məlumat verməkdə ehtiyatlı davranmışlar. Burada da Qətran Təbrizinin göstərdiyi kimi, görünür qoşun başçısı əsir düşdüyü və məğlubiyyətə uğradığı üçün orta əsr salnaməçiləri bu hadisəni yazmaqdan imtina etmişlər. II Ləşgərinin Tiflis hakimi əmir Cəfər ilə ittifaqda olduğu zaman gürcü çarı Baqratla müharibə etməsi haqqında Qətranın əmir Cəfərə ithaf etdiyi qəsidə də məlumat verilir. Bu qəsidədə göstərilir ki, Ləşgəri "Qiyamətə qədər ondan üz çevirməz", "onun xidmətindən ötrü Arran padşahı dava üçün öz qoşunlarını hazırlayaraq yola saldı". Qətrana görə bu müharibə azər ayında başladı və bunun nəticəsində "onların qoşununu darmadağın edib, bütün torpaqlarını tamamilə alt-üst etdilər". Ona görədə Qətran Ləşgəriyə müraciət edərək deyir: "Mərhəba, ölkə fəth edən, düşməni əsir tutan, mərhəba, müzəffər, qalib baxtlı, xeyir ulduzu ". Məlum olduğu kimi, Baqrat Tiflisi mühasirə etdiyi zaman, Tiflis hakimi Cəfər ibn Əli Ləşgəri ilə ittifaq yaratmışdı. Baqrat yaranan vəziyyətdən qorxaraq Cəfərlə sülh etməyə məcbur olmuşdu. İbn əl-Əsir "abxazların Tiflisi mühasirə etmələri və onların geri çəkilmələri haqqında" məlumat verərək yazır ki, "429 (1037/8)-cu ildə Abxaz çarı Tiflisi mühasirə etdi, ancaq əhali ona möhkəm müqavimət göstərdi, lakin o, mühasirəni davam etdirdi və sıxışdırdı. Şəhər əhalisi ərzaq və sair ehtiyat şeyləri qurtaranda Azərbaycana adam göndərərək müsəlmanlardan kömək və hərbi yardım istədilər. Lakin abxazlar oğuzların Azərbaycana gəldiklərini və onların ermənilərlə necə rəftar etiklərini eşitdikdə bərk qorxdular və Tiflisdən geri çəkildilər". (İbn əl-Əsir. Göstərilən əsəri, IX cild, səh. 170). Göründüyü kimi, İbn əl-Əsir Baqratın Tiflis mühasirəsindən vaz keçməsini oğuzların hücumları ilə izah edir. Qətran Təbrizi isə, yuxarıda göstərdiyimiz kimi Ləşgərinin Tiflis hakimi Cəfərlə ittifaq yaradaraq abxazların üzərinə hücum edib onları məğlub etdiyini göstərir. Bizcə, hər iki müəllifin göstərdiyi amilləri qəbul etmək olar. Çünki bunlar biri digərini inkar etmir, əksinə tamamlayır. Bundan başqa, Qətran Təbrizinin şerlərindən aydın olur ki, II Ləşgəri gürcü çarı ilə iki dəfə müharibə etmiş və hər iki müharibədə qələbə çalmışdır.

II Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə Azərbaycana oğuzlar, səlcuqlar hücuma keçmişdilər. Səlcuqlar 1038-ci ildə Nişapuru tutmuş, sonra İrana, İraqa və Kiçik Asiyaya hücum etməyə başlamışdılar. Toğrulun qardaşı İbrahim Yinal 440 (1048/49)-cı ildə rumlulara qarşı hücuma keçmişdi (İbn əl-Əsir. Göstərilən əsəri, IX cild, səh. 203). Lakin bizim istifadə etdiyimiz "Cami əd-düvəl" əsərinin "Şəddadilər", "Tarix əl-Bab və Şirvan" fəsillərində, habelə Qətran Təbrizinin qəsidələrində türklərin, oğuzların II Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə Gəncəyə hücum etdikləri haqqında məlumay verilmir. Münəccimbaşının "Cami əd-düvəl" əsərinin "Tarix əl-Bab və Şirvan" fəsli də "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür: Şamaxı (Yəzidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəsli, səh. 56). Yuxarıda adı çəkilən mənbələrdə səlcuqların Gəncəni tutmaları, Azərbaycanı dağıtmaları haqqında məlumat verilmir. Ancaq 438 (1046/47)-ci ildə Kutalmış ibn ƏrslanYəbqu Gəncəni mühasirə edərək Ləşgərini geri çəkilməyə məcbur etmişdir (V, Minorski. Şəddadilər, səh. 48). yuxarıda təsvir edilənlərdən göründüyü kimi, II Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə bir sıra hadisələr baş vermişdi. Ləşgərinin zərb etdirdiyi sikkə pulların nümunəsi zəmanəmizə qədər gəlib çatmışdır. 431 (1039/40)-cı ildə onun adına zərb edilmiş sikkə üzərində "Böyük əmir Əli ibn Musa əl-Ləşgəri" sözləri yazılmışdır. (Yenə orada, səh. 49) Qətranın şerlərindən aydın olduğu kimi Ləşgərinin Mənuçehr, Ənuşirvan, Qudərz və Ərdəşir adlı dörd oğlu var var idi. Ləşgəridən sonra bunlardan yalnız Ənuşirvan hakimyyət başına keçə bilmişdir. Qətran Ləşgəriyə ithaf etdiyi mədhnamədə yazır: "Rum ölkəsini və Gürcüstanı Mənuçehrin, Hindistanı və Türkistanı Ənuşirvanın ixtiyarına versin. O, İranın səltənət taxtında İstəxrdə otursun, özünün ən kiçik oğlunu isə Arran hökmdarı eləsin." Lakin Ləşgəri Qətranın arzu etdiyi kimi, göstərilən bu böyük ölkələri işğal edib oğulları arasında bölə bilmir. Münəccimbaşının göstərdiyinə görə, Ləşgəri 441 (1049/50)-ci ildə öldüyü zaman onun yerinə oğlu Ənuşirvanibn Ləşgəri keçir. (Yenə orada, səh. 18-19) Ənuşirvan yalnız iki ay hakimiyyətdə qalır. (Yenə orada, səh. 19) O kiçik olduğu üçün dövlətin işlərini idarə edə bilmir. Dövlət işləri hacib Əbu Mənsurun əlində idi.

(ardı var)

Səhifəni hazırladı: **Namiq Həsənov**

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 8
www.arsivakurdi.org

“Azad olmaq üçün göy üzünü almağa gərək yoxdur. Ruhunuzu satmayın, yetər”.
Nelson Rolihlahla Mandela

AZADLIĞA GEDƏN YOL

Hələ ki məlum deyil
Tarixdə kim qalacaq.
Ən mükəmməl əsəri
Zaman özü yazacaq.
Ədalət Bədirxanlı

(poema)

Proloq

Mən bir yol axtarıram -
Azadlığa gedən yol!
Bu yol haqqın yoludur; -
Ya öl, ya da azad ol!
Mən bu yolla gedirəm,
Haray çəkib deyirəm:
-Dünyada insanlara
Azadlıq istəyirəm!
Aləmdə cəmiyyətə,
Hər yerdə həqiqətə,
Cahanda hürriyyətə
Azadlıq istəyirəm!
Bəşəri düşünürəm,
Dünyaya səslənirəm,
Bir vətəndaş olaraq
Danışmaq istəyirəm:
-Azadlıq istəyirəm!
Azadlıq istəyirəm!!

İlk dünyaya gələndə
Azadlıq istəmişəm.
Ağlayıb səslənəndə
Anamı istəmişəm.
Uşaqlıq həyatımı
Uşaqlarla oynamaq,
Doğru nədir anlamaq,
Öyrənmək istəmişəm.
Orta məktəbə getmək,
Yaxşı tərbiyə görmək,
Şagird kimi sevilmək,
Seçilmək istəmişəm.
Tam bilik mənimsəmək,
Ali məktəbə girmək,
Gənc tələbə adını
Qazanmaq istəmişəm.
Günü-gündən isməti,
Ləyaqəti, hörməti,
Dostluqda sədaqəti
Yaşatmaq istəmişəm.

Anladıqca həyatı,
Alanda təyinatı,
Öz peşəmdə işləmək,
Çalışmaq istəmişəm.

Görəndə haqsızlığı,
Bütöv narazılığı,
Hər an qohumbazlığı
Pisləmək istəmişəm.

Bir sözlə, istəyimin
Saf niyyət olub dadı,
Sözdə, əməldə azad
Olsun insan övladı.
Hər bir doğulan insan
Azad yaşamalıdır,
Bu, onun Allah verən
Toxunulmaz haqqıdır.

Min ildir ki, dünyaya
Nizamini bəxş edən
Mütəfəkkir yurdunun
Torpağıdır bu **Vətən.**

Böyüdükcə anladım,
Gördüm ki, həqiqətən
Əsarət altındadır,
Müstəmləkədir Vətən.
Ədalət carçısının
Öyrəndim yollarını.
Məlum oldu, kəsiblər
Zəncirli qollarını.

Demokratik bilgiyə
Haqqı olan dövlətin
Tapdalayıb əzərək
Qul ediblər millətin.

Niyə haqqı pozulmur
Ən balaca yarpağın?
Payı olub hər zaman
Təbiətin, torpağın…
İnan, haqqı qorunur
Ən balaca yarpağın,
Çünki qanunları var
Qadir ana torpağın.

Uzun zamandır susur
Azərbaycan milləti.
Hər nəyi var, talanır,
Tam sorulur sərvəti.
Dünya xəritəsini
Zalımlar bölən zaman
Tək olub ümid yeri
Bircə Allaha güman.
Cahanda qalsın deyə
Neçə canlı can verib,
Torpaqları düşmənə
Sıxdıqları an verib.

Bu dövlətin bəxtinə
Qara yaxanlar olub,
Azad olmaq cəhdinə
Quyu qazanlar olub.
Sözdə hamı tərəfdar,
Çuval dolu yalanlar.
Olanlar da tamahkar,
Belə olub qaydalar.

Nə yaxşı ki, bu qədər
Yenə torpaq qalıbdır.
Gəlin yaxşı düşünək;
Sərvət hara axıbdır?

Kim ki, qırdı milləti,
Onlar çaldı dövləti,
Sonra da arı kimi
Sümürdülər sərvəti.

Dolaşdıqca dünyanı,
Dərk etdikcə cahanı
Gördüm, zəmi biçilmir
Yetişmirsə zamanı.

Bizləri yetişdirən
Var ortaq bir anamız.
Bu torpaq - **ana Vətən!**
Bəs övladlıq haqqımız?!

Yer üstdə millətimiz,
Yer altda sərvətimiz;
Doqquz iqlim qurşağı,
Cənnətdir Vətənimiz!

Xalq seçki istəyirsə,
Səs verməyə gedirsə,
Nəticə dəyişirsə,
Hanı azadlığımız?!

Mən belə düşünürəm,
Xalqıma səslənirəm,
Hay qoparıb deyirəm:
-Azadlıq istəyirəm!

Külək əsirdi bərkdən,
Ağaclarda sırsıra...
Az qalırdı bu çovğun
Dağları da dondura.
Qışın belə çağında,
Odsuz-ocaqsız evdə
Yaşayırdı bir qadın
Ərinin həsrətində.
Ərindən ayrılandan
O, hərdən ağlayırdı,
Cavan ikən ayrılıq
Onu əldən salırdı.

Hər beşiyi görəndə
Qəlbinə nur axardı,
Həsrət onu sökəndə
Körpəsinə baxardı.

Beşikdəki bu körpə
Ağlayırdı dünəndən,
Yazıq ana nə bilsin,
O, xəstədir ürəkdən?
Birdən uşaq başladı
Yenə də ağlamağa,
Ana özün çatdırdı
Ona layla çalmağa.
O, tez qoydu əlini
Körpəsinin alnına,
Arından ağlamadı
Uşağın bu halına.

İnildəyən körpənin
Əl qoydu sinəsinə.
Ana məəttəl qaldı
Ürək döyüntüsünə.
Tez-tələsik körpəni
Şələyib kürəyinə,
Bir başa yola düşdü
Həkim məntəqəsinə.

Ana evdən çıxanda
Onu fikir basmışdı...
Körpə sağalmağına
Ümidi qalmamışdı.

Geniş addımlarla o,
Hey irəli gedirdi,
Hərdən özü-özünə
Belə də söyləyirdi:
Ay başı daşlı ana,
Axı, niyə ölmürsən,
Bu, nə bəladır ki, sən,
Belə dərdlər çəkirsən!?

Hərdən o, dayanaraq,
Körpəsinə baxırdı.
Gözü sısqa bulaqtək
Damla-damla axırdı.

Təzə yağan quşbaşı
Düşürdü əllərinə,
Qar dolurdu ananın
Yaş axan gözlərinə.
Tənhalığın qəhrindən
Onun üzündə qarı
Əridir gözlərindən
Axan yaş damcıları.

Yolun üzü küləyə,
O, çətinlik çəkirdi,
Hərdən düşür çökəyə,
Ayağı büdrəyirdi.

Ana yaxınlaşırdı
Həkim yaşayan kəndə.
Taqəti qalmamışdı
Artıq biləklərində.
Özündən ixtiyarsız
Birdən ana sürüşdü,
Belindəki körpəsi
Sürüşüb yerə düşdü.
Sanki ildırım vurdu
Yazıq ana birdən,
“Oğul” deyib sıçradı,
Onu götürdü yerdən.
Ağlamaqdan uşağın
Kəsilmişdi həniri,
Əsirdi dodaqları,
Buz tutmuşdu siniri.

Tez çatdırdı körpəni
Həkimin otağına,
Bu kəlmələri dedi
O, udquna-udquna:

-Həkim, qurbanın olum,
Balam ağır xəstədir.
Nə incidir, bilmirəm,
Amma deyən, ürəkdir.

Amalına qurbanam,
Əməlin xoş əməldir,
İmkansız bir anayam,
Ana nə etməlidir?!

Təzəcə həyat qurdum,
Bəxtim də gətirmədi,
Yenicə ana oldum,
Bir kimsə sevinmədi.
Soldu gülüm-çiçəyim,
Tufan oldu, neyləyim?
Viran qoydu hər yanı,
Dərdi kimə söyləyim?
Bu dünyanın açarı
Bilmirəm ki, kimdədir,
Ya işıq, ya qaranlıq,
Gözlərim də qəmdədir.
Mən əsgər yola saldım,
Düşdü özgə oduna.
Soruşmaq istəyirəm,
Getdi kimin badına?

Kim göndərdi ərimi
Xarici ölkələrə?
Əlinə silah verib,
Saldı onu çöllərə?
Apardılar cəbhəyə,
Əfqanlara köməyə,
Mən xəcalət çəkirəm
Bu sözləri deməyə.

Deyin, qara siyasət
Lazımdırmı bizlərə?!
Nə qədər fəryad olar,
Qan sızılır gözlərə…
Bir ildir gözləyirəm,
Bircə kağız da gəlmir,
Bəlkə ağır xəstədir,
Xəbər vermək istəmir?

Yanından gələn də yox,
Bircə sorum halını,
Ya ölüdür, ya sağdır,
Kaş biləm əhvalını.

İnanmıram mən belə
Yalançı siyasətə,
And olsun qəlbimdəki
Alovlu məhəbbətə!
Qanunlar imzalanmış,
Kimlər üçün, bilmirəm.
Haqq-ədalət hardadır?
Dərdə dözə bilmirəm.
Allah dərdi verməyir
Zülm eyləyən tülküyə,
Çünki onun övladı
Getmir uzaq ölkəyə.

Dilim-ağzım qurusun,
Yox-yox, Allah, amandır!
Asi düşə bilmərəm,
Dediklərim yalandır!
Əsgərliyə gedəndə
Ana baxdı doyunca,
Xeyir-dua verərək
Su da atdı dalınca.
Dedi: - Oğul, yaxşı yol,
Allahın amanında.
Bizdən nigaran olma,
Olmasaq da yanında.

Ana əl qaldıraraq
Üz çevirdi ***qibləyə***,
Dedi: - Allah, sən özün
Su çilə bu diləyə!

Ürəyimə damıb ki,
Oğlum qayıtmayacaq,
Öz arzum, öz diləyim
Ürəyimdə qalacaq.

Mən anayam, analar
Mən görəni görməsin!
Allah belə dərdləri
Düşmənə də verməsin!

Nə əzabla oğlunu
Böyütmüşdü, bilirsiz?
Hamı ona deyirdi:
- Bəhrəsini görəsiz.
Xülasə, bir mən qaldım,
Bir də yazıq qaynanam,
Hərdən elə sanırdım
Elə o imiş anam.

Xəstələnib yatırdı
Oğlunun otağında,
Şəklin asdırdı mənə
Lap gözü qabağında.
Ana şəkli süzərək
Təsəlli axtarırdı,
Gecələri gəzərək,
Sübhədək yatmayırdı.

Oğul əsgər gedəndə
Ana düşdü zülmətə,
Dözməyib ayrılığa,
Axır getdi rəhmətə.

Yazıq ana - qaynanam
Nəvəsini görmədi,
Fələk insafsız oldu,
Bir ay möhlət vermədi.
Bir simsarım qalmamış
Bu uşaqdan savayı,
Bu da hədər gedərsə,
Zəhmət olar havayı.
Bir övladdır tək payım,
Bir də Vətən-torpağım.
Yanan atəşdir canım,
Mən necə danışmayım?

Müxalifəm dünyada
Silahların səsinə,
Sığınmaq istəmirəm
Kiminsə kölgəsinə!

Həkim, bağışla məni,
Tamam alovlanmışam,
Bir anatək indi mən
Sizi də çaşdırmışam.

Hər zaman bu atəşi
İsti günəş sanmışam,
Hamıya bu günəşdən
Bir pay arzulamışam.

Bil, cənnət anaların
Ayağı altındadır.
Azadlıq: -anaların
Ruhunda, canındadır!

III hissə
AZADLIQ CARÇISI

Mən dərdimi danışdım,
Hay salın, ay həkimlər,
Əl-ayağı şikəstlər
Əsgərə getməsinlər.
Mən dərdimi danışdım,
Qardaşlar, ay bacılar,
Təbiət zəhərlənir,
İnsanlardır günahkar.
Mən dərdimi danışdım,
Söyləyin, ey insanlar,
Azadlığı beşikdə
Nəyə görə boğurlar?
Mən dərdimi danışdım,
Eşitsin bəşəriyyət!
Əldən gedir ədalət,
Hanı hüquqi dövlət?

Mən dərdimi danışdım,
Ayağa qalx, ey millət!
Artıq qeyrət vaxtıdır,
Haqq işidir hürriyyət.

Mənim bu harayımı
Eşitsin bütün hamı,
Müstəmləkə qalaqmı,
Yoxsa azad olaqmı?!

İndi **Məhəmməd Əmin Rəsulzadə** kimilər
Lazımdır ki, bu xalqın
Haqqın tələb edələr...

Qarışıq bir zamanda
Yeni dövlət qurdular,
İki il ötüşməmiş,
Tərki-vətən oldular.
İşğal olan dövlətin
Millətini bir daha
Zamana bağışlayıb
Tapşırdılar **Allaha.**

Qırmadan ümidlərin,
- Gün gələcək - dedilər.
Saxlayın bu bayrağı!
Xalqa təhvil verdilər.

Çox götür-qoy etdilər,
Bəlli yolu seçdilər.
Səfər vaxtı millətə
Yön çevirib dedilər:
- İnanın ki, bu bayraq
Öz yerinə qalxacaq,
Parlament binasına
Əbədi sancılacaq.
Üçrəngli bayrağımız
Yenə dalğalanacaq,
Yenə bayraq bu xalqın
Başı üstə qalxacaq.

Sözlərini deyənlər
Vətəni tərk etdilər,
Canlarını götürüb
Son ümidlə getdilər.
Nə qədər ziyalımız
Üzüldü birdən-birə,
Neçə canlar sıxıldı,
Göndərildi ***Sibirə.***

Cavid kimi xalqına
“İblis”i anladanlar
Necə vətən xaini,
Xalq düşməni sayılar?

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 9
www.arsivakurdi.org

“Azad olmaq üçün göy üzünü almağa gərək yoxdur. Ruhunuzu satmayın, yetər”.
Nelson Rolihlahla Mandela

AZADLIĞA GEDƏN YOL

Danışdıqca, ananın
Səsi göyə yüksəldi,
Bu ah-aman içində
Fəryadı dilə gəldi.

Xəyal köhlən at kimi
Çapdı onun könlünü,
Bircə an itirmədi
Həkim də heç özünü.
Çəkib xəyallarının
Üzərinə tam qara,
Eylədi ana üçün
Övladına bir çara.
İlk köməklik eylədi,
Vəziyyəti düzəldi,
Döyüntü ötən kimi
Uşaq özünə gəldi.
***Artıq ötmüşdü illər,
Neçə aylar, fəsillər...
Ananın da içində
Yaşayırdı o günlər.***

**Mən dərdimi danışdım,
Razıyam, söyün məni.
Ancaq yox olsun gərək
Cəmiyyətin düşməni!**

Mən olanı danışdım,
Dinləyin, ey qardaşlar,
Birlikdədir gücümüz,
Birləşin, ey soydaşlar…
Xalqa layiq oğullar,
Bizdə çox ziyalı var.
Seçin xalqın içindən
Həqiqi deputatlar.

***Haray salsın hər yana,
Azəri-türk xalqı var.
Azərbaycan adında
Suveren dövlət də var.***

Çağırıram mən sizi,
And verirəm, birləşin!
Dədə Qorqud naminə,
Yüz-yüz olun, minləşin.
El dərdindən danışın,
Dil dərdindən danışın,
Məftilləri sındırın,
Qardaşlara qarışın.
Haray çəkin hər yana,
Bütün Azərbaycana,
Xalqın azadlıq səsi
Yayılsın asimana.

Bakı-Təbriz-Ərdəbil
Hava yolu açılsın,
Xan Arazın üstündən
Min bir körpü salınsın.

Bu meydan indi dolub,
Hamı yenə mehriban,
Həmişə **Təbriz** olub
Azadlığa can atan.

***Beş əsr bundan qabaq
Şahdan bizə bu torpaq,
Bir də ana dilimiz
Qalır, miras olaraq.***

O zaman sərhədləri
Bəyan idi cahana.
**İsmayıl da şah idi
Bütöv Azərbaycana.**

Haradan başlayırdı,
Harada qurtarırdı,
Azərbaycan xalqını
Hamı da tanıyırdı.
Başı bəlalar çəkib
Bu müqəddəs torpağın,
Yağılar silkələyib
Tökdü bütün yarpağın.

Ruslar şimal tərəfdən
Qol-budağın qırdılar,
Farslar cənub tərəfdən
Ley kimi şığıdılar.

Sinəmizə çökdülər,
Şərik kimi böldülər.
“*Gülüstan*”da sazişi
Qanla möhürlədilər.

Bunlar az imiş kimi
Qane olmadı düşmən,
On beş il keçmədi ki,
Yenə bölündü Vətən...
Yenə hücum, gedişlər,
Təzədən yeni şərtlər,
Yenidən **Araz** çayın
Qanlı sərhəd seçdilər.
“Türkmənçay”da sazişi
Yenidən bağladılar,
Təslimçilik aktına
Maddələr artırdılar.

Hətta *İvan Paskeviç*
Qorxudaraq farsları,
Söz sahibi oldular
Rusun generalları.

Dedilər ki, öyünün,
Araz sayın aranı,
Şərtimizə söyünün,
Qaşımayın yaranı.

*Əgər razı olmasaz,
Tərk etmərik buranı.
Beş gün də bəsimizdir,
Tutacağıq Tehranı.*

Beləcə imzalandı
“*Sülh*” adlı müqavilə,
Heç bir fərqi olmadı
Təslimçi bir akt ilə.
Türkmənçay *“sülh sazişi”*
Bütün xalqa dərd oldu,
Mahiyyətcə alçaqlıq,
Tünd qara ləkə oldu.

**Türkmənçay acı tikə,
Bölündü və tən oldu.
Bölən fars ilə ruslar,
Bölünən Vətən oldu.**

***Bir kağızla aldılar
Bu millətin canını,
Araza axıtdılar
Azərbaycan qanını.***

İki yüz il ötüşüb
İndi həmin o gündən,
Ünvan ***həsrətə*** dönüb:
Bir millət, iki vətən!

Başqadır indi dövran,
Qorxur çoxu qınaqdan.
Bəlkə kömək eylədi
Bizə Ulu Yaradan...

Avropada ölkələr
Bir araya gəldilər,
Varşavada bağlanan
Sazişə son verdilər.

Tam ayılıb millətlər,
Dəyişib düşüncələr,
Sərhədləri sökərək
Almanlar birləşdilər.
Siz də qalxın ayağa,
Vətəni qorumağa.
Ya qırılaq, ya da ki,
Sahib çıxaq torpağa.

**Bu torpaq babalardan
Bizə qalan mirasdır,
Qorunub yağılardan,
Parçalanıb qalandır.**

***İttifaq parçalanır,
Zaman o zaman deyil,
Qılınc həmin qılıncdır,
Bilək o bilək deyil.***

**Bu son sözlər özü də
Xətainin sözüdür,
Qılınc kimi sözü də
Döyüş üçün süngüdür.**

Bu torpağın altı da,
Üstü də faydalıdır,
Bu, indiki məqamda
Qələbə olmalıdır.
Zaman bizi sınayır,
İndi qeyrət vaxtıdır,
Zəfər uzaqda deyil,
Bizə çox yaxındadır.
Rəbbim özü veribdir
Hər nə desək, bizlərə.
Sahib çıxmaq gərəkdir
Bu gözəl nemətlərə.

Baxın, görün. Yanacaq
Bütün Yer kürəsində,
Möcüzələr yaradır
Səhralar sinəsində.

***O susuz səhralarda
Ərəb əmirlikləri
Təkcə neftin gücünə
Yaratdılar nələri…***

Bağışlayarmı bizi,
Üz tuturam sizlərə,
Nəsə qoyub getməsək
Gələcək nəsillərə?!

***Xalqa tarix gərəkdir,
Öz xalqının tarixi…
Xalqa yazan gərəkdir,
Yazılmamış tarixi.***

İlk əlifba dəyişdi,
Millətimiz *kor oldu,*
Son əlifba dəyişdi,
Tariximiz *yox oldu.*
Ancaq yenə qalırdı
Qobustanda qayalar,
Düşmənin gücü çatsa,
Onu aparardılar.

***Bəsdirin! Yetmiş ildir
Əl çalırıq kimlərə?!
Xalqa*** *rəhbər sayılan
Baş kəsən katiblərə…*

***Zəbt edildi, ayılın,
“Xarı bülbül” oylağı,
Azad edilsin gərək
Qarabağın torpağı.***

Borçalını bir zaman
Aldılar əlimizdən,
Neçə illər keçibdir,
Yanırıq içimizdən.

Azərbaycan xalqını
Sonra elə sıxdılar,
Dəmirqapı Dərbəndi
Əlimizdən aldılar.

Ümid edir hələ də
Qəribsəsli simsarı,
Rusa əsir düşsə də
Dədə Qorqud məzarı.

“Qara göl”ü satdılar
Saxta qızıl pullara,
Canavara döndülər,
Cumdular insanlara.

Zəngəzurdan bir əsər,
Bir əlamət qalmadı,
Çox torpaqlar satıldı,
Heç kim yada salmadı.

Göyçə kimi mahaldan,
Doğulduğu torpaqdan
Qovdular insanları,
Bütün müsəlmanları.

Tülkü kimi hiyləgər,
Ağlayan *ermənilər*
Parisdə görüşdülər,
Sonra da birləşdilər.
*Mişa, şahnazarovlar,
Erməni balayanlar*
Bir yerə yığışdılar,
Saziş də bağladılar,
Bir yalançı qondarma
Komitə yaratdılar,
Zindanda bir daşnağa
Mandat da uzatdılar,
Haray-həşir saldılar,
Terrora başladılar,
Topxanadan başlayıb
Hər yeri dağıtdılar.

***Qarabağ üzük qaşı,
Partladıldı hər daşı.
Bizim Ali Sovet də
Qoydu ora*** *külbaşı.*

Hərbiləşdi vəziyyət,
Təhqir olundu millət.
Heç soruşan olmadı
Kim törətdi cinayət?!

Qovuldu neçə yüz min
İnsan öz torpağından,
Düşmən bayram eylədi
Qəhrəmanlıq adından.

***Muzeylər dağıdıldı,
Məktəblər yandırıldı,
Məscidlər, abidələr
Görün kimlərə qaldı...***

Bu gün, ya da sabahdan
Zaman sözün deyəcək,
Rusun ordusu burdan
Birdəfəlik gedəcək.

Bir daha belə fürsət
Çox çətin yetişəcək.
İndiki an hərəkət
Bizə çox şey verəcək.
Almaq olar tankları,
Hətta generalları.
Onların da içində
Az deyil tamahkarı.

Bir balaca “hörmətə”
İçir, düşür “cənnətə”,
Satırlar silahları
Ən aşağı qiymətə.

İndi özünüz deyin,
Sizə nə deməliyəm?
Ərənlərim sizsiniz,
Yenə də söyləyirəm:
Daşı-daşın üstünə
Necə qoya bilərəm,
Zəhmətimin bəhrəsi
Əgər mənə çatmasa?!
Öz ana torpağımda
Necə yata bilərəm,
Bircə tikə torpağa
İxtiyarım çatmasa?!
Xəstələr çarpayıda
Necə sağala bilər
Tankların tırıltısı
Küçələrdə susmasa?!

***Üçrəngli bayrağımı
Necə tuta bilərəm,
Mənim öz ana dilim,
Milli dilim olmasa?!***

Onsuz da az qalıbdır
Vaxtına İttifaqın,
Bu rejim getməlidir,
Arzusudur xalqların.
Bu *kommunist* **rejimi
Özünü doğrultmadı,
Xalqların hüquqları
Bərabər paylanmadı.**
Bu *kabus* yetmiş ildir
Ayaqdadır, fırlanır,
İndi sonu yetişib,
Başı qalmaqaldadır.
İnşallah, dağılacaq
Sovetlər İttifaqı,
Ölkələr ayrılacaq,
Yenidən qurulacaq.

***Bilin, asan olmayan
Bir çətin məsələ var:***
Ayılar ***qan tökəcək,
Yaman hazırlaşırlar.***

V hissə
ZAMANIN VERDİYİ MÜSTƏQİLLİK

Çox çətindir, çox da dar,
Bir nicat yolumuz var,
Birgə götür-qoy edin,
Özünüz verin qərar.

Siyasi qiymət verin
Xalqa atılan daşa.
Xalq özü qərar versin
Bu gedişə birbaşa.

Xalqa atılan bu daş
Qarabağın daşıdır,
Daşı *ruslar* atırlar,
Xaçpərəst savaşıdır.
Bəlkə də əksinədir,
Siyasi məsələdir,
*Ermənin*in adı var,
Ruslar bu niyyətdədir!?

Azadlığı yol seçən
Adi zavod fəhləsi
İstəmir olsun daha
Müstəmləkə köləsi.

Bəli, **Nemət Pənahlı**
Görk edərək xalqına,
Dar ağacı kəndirin
Özü saldı boynuna.

O, millətə üz tutub:
“Zamanıdır, qalx” dedi,
Fikrini anladaraq,
Xalqa belə söylədi.

Halqavari bu kəndir
Cavabdır qul oynuna,
Artıq bu kəndir keçib
Diktatorun boynuna.

O, hamını səslədi,
Azad söz məkanına,
Adın dəyişdirdyi
Azadlıq meydanına.

***Millət sözünü deyir,
Səs yayılır hər yana,
Tətillər davam edir,
Hamı axır meydana.
Azadlıq meydanına
Toplaşan insanların
Qəribədir çoxuna
Fikri danışanların.***

Bu möhtəşəm izdiham
Bir xalq hərəkatıdır,
Xalqın hakimiyyətə
Son nifrət məqamıdır.

***İnsan axır meydana,
Hər dəqiqə çoxalır,
Təşkilati baxımdan
Komitə geri qalır.***

Müstəqillik eşqini
Ürəyində daşıyan
Milləti meydanlara
Özü səslədi **zaman.**

Xudu bəy arzusunu
Ötürsə də gənclərə,
Müstəqillik aktına
Yetişmədi son kərə.
Çox təəssüf, bu günü
Görə bilmədi Xudu.
İnsanlarla silahlar
Yenə üz-üzə durdu.

***Ziya Bunyadovçular,
Bütün müsavatçılar,
Sağçılar və solçular,
Hətta sadə xalqçılar***
Güc alaraq millətdən,
Bir araya gəldilər,
Haqq yolunu seçdilər,
“Azad olaq!” dedilər.

**Müstəqil bəyan edib
Azərbaycan dövlətin,
Qarşısını aldılar
Axıb gedən sərvətin.**

***Zaman çəkdi sınağa
Gecə-gündüz milləti,
Nəhayət ki, qan ilə
Yudular məşəqqəti.***

Əsgər silah əlində,
Hər nəyi var belində,
Xalqa meydan oxuyur,
Meydan özü nə gündə?!

Hər tərəfdən meydanı
Diqqətdə saxladılar,
Hər bir gələn insanı
Yerində yoxladılar.
Yaranmış vəziyyəti
Düşmən dəqiq izləyir,
Görəsən bu milləti
Daha nələr gözləyir?
Hər gələn sözün deyir,
Kömək etmək istəyir,
Necə dövlət qurmalı?
-Hərə bir söz söyləyir.

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 10

“Azad olmaq üçün göy üzünü almağa gərək yoxdur. Ruhunuzu satmayın, yetər”.
Nelson Rolihlahla Mandela

AZADLIĞA GEDƏN YOL

Bu meydanda adı çox
Hallanan oğulların
Zəhməti çox, sözü çox
Bayraq qaldıranların.

Hamı üçün əzizdir,
Vicdanı da təmizdir.
Özü ***BAB***-ın rəhbəri,
Milli liderimizdir.

Əbülfəz Elçibəyin
Üzü xalqın üzüdür,
Arzusu saf diləyin,
Azadlığın özüdür.

Qanı Arazdan axan
Azadlığın rəmzidir,
Harayına darıxan
Sel-insan dənizidir.

Araz kimi dərdi var
Açılmayan səhərin,
Gözləri yolda qalıb
Təbriz kimi şəhərin.
Millət dilin unudur
Körpələrin dilində,
Analar borclu qalır
Şəhriyarın önündə.

Elçibəyin sözüdür
Xalqa əsl ruh verən,
Bilin, onun gözüdür
Azadlığı düz görən.

Saf su kimi saflığı,
Bir ümmandır varlığı,
Onun can istəyidir
Bu xalqın Azadlığı.

Xəlilin şeirləri -
Tək “**Otuz yeddi**”ləri,
Bir şüara dönübdür,
“**Silahlan**” dedikləri.

İttifaqdan ayrılmaq,
Dövlət qurub tanıtmaq,
Deyirəm, hamı bilsin,
Sizə asan gəlməsin.

Azadlıq savaşında
Düşmən ocaq başında.
Kim buraxar köləsin,
Atar yağlı tikəsin?!
Amandır, yalvarıram,
Sonda haraylayıram,
Biganə qalmaq olmaz,
Hamını çağırıram,
Meydana tez yetişin,
Şahmatdakı oyunun
Son gedişi qalıbdır,
Bir məni də eşidin…

Belə asan saymayın
Xalq qaldıran bayrağı,
Əliyalın saxlayıb
Bax, bu qədər torpağı.

Min oyunla düşmənə
Dadızdırıb dadını,
Qara rəngli sərvətin
Qoruyubdur adını.
Əsas şimal tərəflə
İşlədərək “dostluğu”,
Hər an ortaya çəkib
Əvəzsiz qonşuluğu.
Öz neftini bu millət
Gizli saxladı fəqət,
Neçə ildir dözmüşük,
Allah veribdir fürsət...

Mən oğul istəyirəm
Vəziyyəti düzəltsin,
Heydər kimi oğullar
İndi köməyə gəlsin!

Rəqabətsiz bilinən,
Rəqib kimi görünən,
Millət kimi öyünən
Azərbaycana gəlsin!

Sirli dünyanı görən,
Məntiqlə qala hörən,
Xalqına ümid verən,
Peşəkar olan gəlsin.

Güclü gedişlər bilən,
Acı baxışla gülən,
Rəqibləri tam silən
Bir Vətən oğlu gəlsin.

Çəksin söz qılıncını,
Sərkərdəlik eyləsin,
Yolundan azanları
Yaxşıca kötəkləsin.
Ön cəbhədə dayanıb
Qərarlar xəlbirləsin,
Vətən tələb edərsə,
Lap döyüşə səsləsin.

Var daxili dərdimiz,
“Rüşvət” adlı
müjdəmiz,
Bu paydan uzaqlaşın,
Baş tutsun niyyətimiz.
Halal təməl üstündə
Qurulsun dövlətimiz,
Təmin olsun həyatda
Azad gələcəyimiz.

Niyə çıxmayır səsin,
Haralarda qalmısan?
Xalqın səni gözləyir,
Nə vaxtı qayıdırsan?

İttifaq tam dağılır,
Vətənin dar anıdır,
Millət əlində çıraq,
Ümid yeri canıdır.

Nə var o *Moskvada?*
Oturmusan orada.
Bilirsənmi burada
Başsız qalıb ***Bakı*** da?

Mişadan tez uzaqlaş,
Ondan bizə nə qardaş?
Ruslar özü marş çalır,
Dağılır yavaş-yavaş.

Qul olmaq yetər artıq,
Çoxu zəncirlə qaçır,
Zənçirləri qırmağa
Hamı fürsət axtarır.

Gündə yeni xəbərlər,
Ölkədə çəkişmələr,
Ermənilər qalxıbdır,
Çətinləşib döngələr.

Rusun qəlbinə girən
Tülkü kimi baş qatır,
Namusun əldən verən
Qarabağa can atır.

Millət sizi səsləyir,
Səsimizə səs verin,
Vətən sizi gözləyir,
Azərbaycana gəlin!
Çürüyübdür qandallar,
Açılıbdır buxovlar,

Bu savaşda ölkənin
Azərbaycan xalqı var.
Azadlıq meydanında
Azadlıq aşiqləri -
“Azadlıq ver”,
“Azadlıq”, -
Deyir bu kəlmələri…
Bir gün azad yaşamaq
Yüz illik ömrə dəyər.
Kölə kimi qul olsaq,
Min ömür hədər gedər.

Yanvar ayıdır, həmən
Qar ələyir dünəndən,
Neçə illər keçibdir
O dəhşətli gecədən...

Yenidən doğan səhər
Şəfəq saçırdı hərdən,
Baba donub qalmışdı,
Baxırdı pəncərədən.

Xatırlayaraq ötən
Qanlı gecəni dünən,
Elə bil yatmamışdı
Axşamdan səhərəcən.
Bayırda qar yağırdı,
Yağdıqca çoxalırdı,
Uşaqlar da birlikdə
Qartopu oynayırdı.

Hər il olduğu kimi,
Yanvar faciəsini
Yada salaraq **baba**,
Səslədi nəvəsini.
Asta tutub əlindən,
Dedi: -Oğlum, gəl gedək,
Uyuyan şəhidlərin
Biz də keçək önündən.
Bu gün “***Qanlı Yanvar***”ın
Anım mərasimidir,
Hamı ziyarət üçün
Oradan keçməlidir.

Hər il neçə min nəfər
Əlində ***qərənfillər***
Yad eyləyir onları,
Orda uyuyanları.

“Qanlı Yanvar” zamanı
Axan şəhidlər qanı
Hər damla bir qərənfil,
Bürümüşdü hər yanı.

Bilirsənmi, ay oğul,
Elə həmin o gündən
Ad gününə aparmır
Kimsə pay qərənfildən.

Hər insan qərənfili
Şəhid qanı sanırdı,
Hər məzarda qərənfil,
Bir də şəhid yatırdı.

Qərənfillər həmin gün
Yağış kimi yağırdı,
Bir vətəndaş bunları
Bax, belə ağlayırdı;
Sol əlində qərənfil,
Sanki layla çalırdı,
Sağ əlində bir qələm,
Dizi üstə yazırdı:

Yağdın damla-damla,
sən yana-yana
Canlı buludlardan,
al qərənfilim,
Düzüldün xalıtək
sən xiyabana,
Hər biri bir damla,
xal qərənfilim.

Bir amal yolunda
gedənlərimə,
Əbədi yaşayan
ölənlərimə,
Bircə sən pay oldun
şəhidlərimə,
Nə ağ, nə də sarı,
al qərənfilim.

Çatışmır imkanın
çöldə bitəsən...
Özün bir nazənin,
nazlı çiçəksən.
İndi ayaq altda
səpələnmisən,
Ellərin göz yaşı,
lal qərənfilim.

Sən ana əlində
gedirsən hara,
Rəngi al qırmızı,
ey bəxti qara?!
Ana sarıldığı
soyuq məzara
Sən ana laylası
çal, qərənfilim.

Bizləri harayla
qələbələrə,
Pay oldun burada
əyilməzlərə.
Bəzədiyin uca,
müqəddəs yerə
Boylanıb bir nəzər
sal, qərənfilim…

Gedək biz də gül alaq,
Ancaq al qərənfillər,
Orda yatan şəhidlər
Yalnız onu sevirlər.

Bir dəstə gül aldılar,
Şəhərə yollandılar,
İzdiham çox möhtəşəm,
Axışırdı adamlar.
Cərgədə məktəblilər,
Bir yanda tələbələr,
Əllərində qərənfil
Bütün ali məktəblər...
Əsgərlər, generallar,
Əksər ali qurumlar;
Ahıl nənə-babalar,
Neçə saysız qonaqlar;
Dövlətin rəhbərləri,
Ölkə səfirlikləri,
Qolunda çəlikləri -
Qarabağ əlilləri.

İnsanlar axışırdı
Sel kimi Xiyabana,
Son anda qarışırdı
Yaranan izdihama.

Baba-nəvə gəldilər,
Çatdılar Xiyabana,
Sıralandı cərgələr,
Düzüldülər yan-yana.
Dəstə-dəstə keçdilər,
Dualar söylədilər,
Hər məzara qərənfil
Qoyaraq baş əydilər.

Neçə-neçə cavanlar,
Üzü nurlu qocalar,
Məktəbli qız **Larisa**
Yan-yana yatırdılar.

Qara daşda simalar,
Üstündə adları var,
Bir şəhidin yatdığı
Şəkilsiz məzar da var.

Azadlıq istəyənlər,
Canın fəda edənlər
Qərənfildən pay alıb,
Uyuyurdu şəhidlər.

Tam ziyarət etdilər,
Son məzara yetdilər,
Elə bil danışırdı
Daşlardakı şəkillər…

Abidəyə çatdılar,
Bir anlıq dayandılar,
Elə bu an **Xəzərdə**
Gəmilər fit çaldılar.
Yanan **məşəl** burada
Fasiləsiz yanırdı,
Məşəlin yanmağında
Hər şey xatırlanırdı.

Bu abidə rəmzidir
Şəhidlik sevənlərə,
Təsəlli məkanıdır
Şəhid yad edənlərə.

Bakıda bu Xiyaban
Xatırlanır hər zaman,
Bütün Bakı görsənir
Şəhidlərin yanından…

Rəhmətlik Ulu Öndər
Qonaqları gətirər,
Həm ziyarət edərdi,
Həm də sözün deyərdi.

Göstərərdi xalqının
Günahsız qurbanların,
Anladardı bir daha
Azadlığın yolların.

Səfirlər bu arada
Sırayla düzülərdi,
Hamı bir-bir babaya
Başsağlığı verərdi.

Bil ki, **Heydər baba**nın
Tarixdə öz yeri var,
Onun haqq əməlləri
Qaldı bizə yadigar.

Qanı axıdılanlar,
Şəhid yatan bu dağın
Özləri boyadılar
Azərbaycan bayrağın.

Bir tarix yaratdılar,
Yazdılar bu daşlara,
Azad bir yol açdılar
Yerində qalanlara.

Nəvə tutub babanın
Titrəyən əllərindən,
Dedi ki, geniş danış
Qırğını tam əzəldən.

Bu sözləri eşidən
Baba sıxıldı həmən,
Danışmağa başladı
O dəhşətli gecədən.

Deyirlər ki, şəhidlik
Əl çatmayan zirvədir,
Torpaq - onun uğrunda
Ölən varsa, Vətəndir.

O gecə qanlı gecə,
Qanla dolu meydanı,
Orda olan insanlar
Unutmayır o anı.
O gecə şanlı gecə,
Qışın qarlı dövranı,
Orda şəhid olanlar
Xatırladır hər anı.
O gecə, canlı gecə
Atəş yıxdı hər yanı,
Şəhid şirin can ilə
Vəsf eylədi üsyanı.
O dəhşətli tankların,
Zirehli maşınların
Qarşısına çıxdılar
Küçələrdə qalanlar.

Əli yalın insanlar,
Dalanlarda olanlar,
Əllərin qızdırmağa
Ocaq da yandırdılar.

Xalq etiraz edirdi,
Fikrini bildirirdi,
Xalqın azadlıq səsi
Rusa sərf eləmirdi.

Ruslar deyirdi, ancaq
Qırılsa da bütün xalq,
Bu torpaq yağlı tikə -
Azadlıq olmayacaq.

Neçə yüz min xüsusi
Qoşun da gətirdilər,
Hətta dəniz tərəfdən
Şəhərə yeritdilər.
Küçələri tutdular,
Yolları bağladılar,
Şəhəri hər tərəfdən
Tam dövrəyə aldılar.

Şəhər düşmən əliylə
Qərq oldu qaranlığa.
İnsanlar başladılar
Küçələrə axmağa.

Donduruldu mətbuat,
Səpələndi camaat,
Yaşandı küçələrdə
Təşviş dolu bir həyat.

Mətbəələr tutuldu,
Qəzet çapı dayandı,
Radio kanalları
Qara günə boyandı.
Studyanı tutdular,
Yayımı saxladılar,
Casuslar hiylə qurub
Bloku partlatdılar.

Azadlıq istəyənlər
Bir araya gəldilər,
“Azadlıq” ***radiosun***
Ümid yeri seçdilər.

Hamı ocaq başında,
Radio yanlarında,
Xəbər başlayan kimi
Cəm olurdu bir anda.
Əllərin qaldıraraq
Əl-ələ tuturdular,
Sakit qulaq asaraq
Məlumat alırdılar.
Bəstəkarın nəğməsi,
Uvertüranın səsi,

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 11

"Azad olmaq üçün göy üzünü almağa gərək yoxdur. Ruhunuzu satmayın, yetər".
Nelson Rolihlahla Mandela

AZADLIĞA GEDƏN YOL

"Koroğlu"nun nərəsi,
Haray səsiydi səsi.

Üzeyir bəy bu qədər
Bəstələyibdir əsər,
Mənim üçün o andan
"Koroğlu"dur şah əsər.

Sanki doğurdu günəş
Çalınanda bu əsər,
Bu səsdən yetişirdi
Vətən üçün şəhidlər.

Mən canlı şahidiyəm
O müdhiş gecələrin.
Bu, bir sınaq anıydı
Şəhidlik sevənlərin.

"Azadlıq" radiosu
Nə varsa şərh edirdi,
Mirzə Xəzər dünyaya
Tez-tez xəbər verirdi.

Heç kim inanmırdı ki,
Qoşun hücum edəcək,
Dövlət öz vətəndaşın
Avtomatla biçəcək.

Xalq geri çəkilmədi,
Getmədi heç bir yana,
"Vətən!","Torpaq!"deyərək
Qıydılar şirin cana.

Təpədən dırnağacan
Silahlanmış dəstələr
Silahsız insanları
Bir anda öldürdülər.
Qoca, cavan - əzdilər,
Çoxunu gizlətdilər,
Qaniçənlər cəsədin
Hamısın vermədilər.

Məktəbli - partasında,
Alim – arabasında,
Atəşlə susduruldu
Çoxu öz komasında…

Ağ bayraq ucalsa da,
Məhəl qoyan olmadı.
Haray-həşir qopsa da,
Ruslar buna baxmadı.

Hamı qalmışdı darda,
Yardım maşınları da,
Yaralı daşınırdı
Güllələr yağışında.

Tanınmaz oldu şəhər,
Küçələrdə cəsədlər,
Hətta xəstəxanada
İşığı söndürdülər…

Planı əvvəlcədən
Hazırlamışdı düşmən,
Nəzarətə almışdı
Şəhəri hər tərəfdən.
Rusun generalları
Məxfi plan cızdılar,
Şəhərin mərkəzində
Qərargah yaratdılar.
İstədikləri yerdə
Basqılar apardılar,
Şəhərin, cəllad kimi
Ürəyini yardılar.

Allah, gör, bu nə işdir,
Bu, nə bəla, gəlişdir?!
Yetmiş il qardaş olan
Simasını dəyişdi…

Əmr verdi *Qorbaçov*,
Bakıya gəldi *Yazov*.
Hərbiləşdi vəziyyət,
Təhqir olundu millət.

Tapşırıqlar verildi,
Yeni plan seçildi,
Küçələrə zirehli
Texnika yeridildi.

Hər yanda qara xəbər,
Hər küçədə cəsədlər...
Millət donub qalmışdı,
Başsız qalmışdı şəhər.

Hamı kədər içində,
Al qərənfil əlində,
Meydana axışırdı
Bakının kəndləri də.
Ağır idi dərdimiz,
Yox idi rəhbərimiz,
Yükün altına girdi
Allahşükür - Şeyximiz.

İş nə yerdə olduğun
O, vaxtında anladı,
Fikrini bəyan edib,
Mövqeyini saxladı.
Şeyximiz *Bakatini,*
Yazovu da danladı,
O qədər danladı ki,
Deməyə söz qalmadı.

Dedi: - Yazığım gəlir,
Siz insan deyilsiniz,
O *"böyük"* siyasətin
Özünüz düşmənisiz.

Böyük bir namə yazdı,
***Göndərdi** Qorbaçova:*
"Bil ki, sən də, İnşal-
lah,
Gedəcəksən torpağa.
Günahsız şəhid qanı
Bu millətin qanıdır,
Bu tarixi cinayət
Sənin ayağındadır.
Bu namə, bir bəyanat,
Xalqımın cavabıdır,
Ey əli qanlı cəllad,
Bəs vicdanın
hardadır?!
Məlumdur niyyətiniz,
Dünya bilir kimsiniz,
Tək bizə yox, çoxuna
Cəllad kəsilmisiniz…"

Düşmən hey çalışırdı
Şeyxi də aldatmağa,
Ona imkan yaradıb
Çəkirdilər qabağa.

İslamçılıq sözünü
Ataraq ortalığa
İstədilər bu yolla
Həqiqəti danmağa…

Basqı-tutqu, həbslər,
At oynatdı düşmənlər,
Nə qədər işgəncələr,
Xalq dözdü sona qədər.
Çox çalışdı hiyləgər,
Nələr etmədi, nələr…
Yaralılar bir yana,
Bəs bu qədər **şəhidlər?!**

Şeyx *rusun* hiyləsini
Əvvəlcədən bilirdi,
Rədd edib təklifləri,
Çox sərt cavab verirdi.
Kəskin nifrət, qəzəblə
Şərt kəsdi düşmən ilə,
Dedilər: - Şərti söylə!
Dedi: - Budur məsələ:
Qan tökən sizinkidir,
Ölənlər bizimkidir,
Cinayət sizinkidir,
Şəhidlər bizimkidir.

Bilirsiz nə gündəyik?!
Biz matəm içindəyik.
Günahsız şəhidləri
Torpağa verməliyik.
Sizlə budur şərtimiz:
Ya çıxıb getməlisiz,
Ya da dediklərimə
Tam əməl etməlisiz.
Bir dənə də əsgərin
Bizə yaxın gəlməsin,
Qırx gün matəm olacaq,
Gözə də görünməsin.

Elin din adamları,
Ziyalı insanları
Gəldi Şeyxin yanına,
Dayaq oldular ona.

Bu izdihamda nələr,
Göz yaşları nə qədər,
Milyonların əlində
Ancaq al qərənfillər.
Bu matəmin kədəri
Bürümüşdü şəhəri,
Yola salırdı hamı
Günahsız şəhidləri.

Ağsaqqallar birlikdə
Dağüstü parka gəldi,
Hamı bir nəfər kimi
Bax, bu yeri bəyəndi.

Məzarlığa baxdılar,
Birgə qərarlaşdılar.
Hamı gəldi meydana,
Bir yerə yığışdılar.
Tabutlar gətirildi
Azadlıq meydanına,
Al qərənfil səpildi
Hər şəhidin yoluna.
Düzüldü cənazələr
Bir-birinin yanına,
Dualar söylədilər
Şəhidlərin ruhuna.

Şeyx özü də ağladı,
Nitqi yarıda qaldı,
Göz yaşları içində
Fikrini tamamladı…

Qəlbi qana boyandı
Torpağın da, daşın da,
Şəhidlik bir zirvədir,
Fərqi yoxdur yaşın da.

Hamı şəhid olmağı
Artıq almışdı gözə,
Rusun güllə atmağı
Atəş -basqıydı bizə.

Kimsə deyən olmadı,
"Mənə dəymədi güllə".
Çünki hamı küçədə
Göz-gözəydi ölümlə.

Tabutlar qaldırıldı,
Karvan yola salındı.
Birbaşa cənazələr
Bax, buraya daşındı.
Azadlıq meydanından
Dağüstü parka qədər,
Bir kimsə ayrılmadan
Gəldilər bura qədər…

Dəfn olundu şəhidlər
Bu gördüyün zirvədə,
Şəhid yazan bu tarix
Unudulmaz heç vədə.

Şəhidlər basdırıldı,
Torpağa tapşırıldı.
Şəhidlər Xiyabanı
Burada yaradıldı.

Qanlı Yanvar zamanı
Şəhidin axan qanı
Azadlığa çıxardı
Bütöv Azərbaycanı.

Epiloq

Neçə nəğmə yarandı
Anaların dilində,
Heykəllər sıralandı
Heykəltəraş əlində.

Çox şairlər yazdılar,
Əsərlər yaratdılar,
Hətta əsərlərinə
Göz yaşı da qatdılar.

O vaxtdan qərənfilə
"Şəhid" adı verdilər.
Elə becərdilər ki,
Yanvar ayı dərdilər.

Hər il yanvar ayında,
Fərqli naxış sayında
Gül xalçalar toxundu
Hər şəhidin yanında.

Qərənfildən ilmələr,
Hər ilmədə, bax, nələr...
Bu qədər al qərənfil
Hər yanı bəzədilər.

İlk dəfə şəkil çəkən
Ən balaca körpələr
Albomunu açarkən
Al qərənfil çəkdilər.

Ey şəhidim, yenə sən
Bu gün ürəklərdəsən!
Ötsə zaman, min illər,
Hər vədə bizimləsən!

Gah ölkə oldu al-qan,
Bölünərkən üzüldün,
Bəzən adın oldu can,
Xiyabana düzüldün.

Torpağın oldu al-qan,
Artdı məzar daşların,
Sanki azad oldu can,
Axdı sevinc yaşların.

Ey canlı Azərbaycan!
Ey şanlı Azərbaycan!

SON...

Müəllifdən…
Ey oxucum, yəqin et,
Tarixi sən yazmısan,
Tarixin zor kökündə
Oyunu yazmamısan.

Sən müstəqil gedişdə
Xalq şahidi olmusan.
Yalan yoxdur bu işdə,
Bəlkə əl də qatmısan.

Əsər rəngli tablodur,
Rəngləri tam qarışıq,
Bu, azadlıq yoludur,
Sonu da bir nur, işıq.

Günahkarla sərsəmi
Zaman islah edəcək,
Tək-tək mücahidləri
Cənnət özü seçəcək.

Hələ ki məlum deyil
Tarixdə kim qalacaq.
Ən mükəmməl əsəri
Zaman özü yazacaq.

Əzizinəm, daş daşı,
Əzizdir Vətən daşı,
Vətənin -parçasıdır
Üstündəki hər daşı.

İnsandır Vətən daşı,
Var olsun vətəndaşı.
Yatanın kimliyidir
Məzardakı baş daşı.

Deyimlərdə siz bunu
Hər an yaşadarsınız,
Mən canlı şahidiyəm,
Yazdım, oxuyarsınız.

Canımda od, isinmədim,
Üzüldüm şeytan içimdə.
Bir zərrə işıq görmədim,
Günəş çıxdı dan içimdə.

Uşaq vaxtı lal böyüdüm,
Soyuq oldu kal öyüdüm,
Polad kimi al döyüldüm,
Qoz-qara zindan içimdə.

Gördülər ki, hələ sağam,
Hamı üçün nur-çırağam,
Pilə kimi xam torpağam,
Söz bitdi bostan içimdə.

Söz göyərdi oldu soğan,
Sarsılmışdı məni doğan,
Qəlbimdən içimə yağan
Qabardı ovdan* içimdə.

Qansız oldu, zor elədim,
Axmaq oldu, kor elədim,
İpək çapdan tor çilədim,
Dar ilgək qaytan içimdə.

Ədalətdən soruşma gəl,
Dəmir dönüb olundu ləl.
Haqsızlığa oldum əngəl,
Yaşadım, vicdan içimdə.

Böyük Yaradan içimdə,
Böyük Yaradan içimdə!
* * *

**ovdan-yeraltı hovuz, nohur*

Proloq: (1) səhifə **I hissə:** 11.02.1974. **Azadlıq harayı** (2-6) səh. **II hissə:** 19.04.1974. **Ana fəryadı** (6-15) səh. **III hissə:** 30.11.1989. **Azadlığın carçısı** (15-18) səh. **IV hissə:** 17.11.1990. **Parçalanmış Vətən** (19-30) səh. **V hissə:** 28 may 1993. **Zamanın verdiyi müstəqillik** (30-40) səh. **VI hissə:** 09.01.2012. **Müqəddəs and yerimiz** (40-48) səh. **VII hissə:** 10.07.2015. **Qanlı yanvar** (48-60) səh. **Epiloq:** (60-61) səh. **Müəllifdən:** (61-64) səh.

"Azadlığa gedən yol" poeması 13.01. 2015 - 13.01.2016-cı il müddətində saytda yerləşdirilən zaman 365-gün ərzində 30 min 500-dən artıq baxış sayını keçmişdir. Müəllif olaraq əsərə görə 07.01.2016-cı il tarixində **AzKİVİHİ**-nin qərarı ilə **"QIZIL QƏLƏM"** media mükafatı laureatı **DİPLOMU** ilə təltif edilmişdir. 28.01. 1990-cı ildə yazılmış **"Al qərənfilim"** şeiri 15.01. 1991-ci ildə ilk olaraq **"Elektron"** qəzetində çap olunmaqla Şəhidlərimizin il dönümü ərəfəsində xiyabanda ziyarətçilərə paylanmışdır.

"Al qərənfilim" şeiri 18.01.2018-ci ildə İctimai Radionun **"Həm söhbət"** verlişində mənimlə bərabər aparıcı şair-publisist **Kamil Məhərrəmoğlu** tərəfindən səsləndirilmişdir.

17 fevral 2020-ci ildə "Azadlığa gedən yol" poemasına və Türk dünyası ədəbiyyatındakı xidmətlərinə görə **Türk Dünyası Beynəlxalq Araşdırmalar Akademiyası** tərəfindən **"Nazim Hikmət"** adına uluslararası **Beynəlxalq Ədəbiyyat ödülünə, BMT –**nin **YUNESKO** təşkilatı tərəfindən təsis edilmiş **"Sülh səfiri" fəxri diplomu** və **döş nişanı**na laiq görülmüşdür.

"Azadlığa gedən yol" poeması **45-illik bir ömrün məhsulu** olmaqla bir neçə qəzet, jurnal və almanaxlarda çap olunmuşdur. Eyni adlı poema ilə başlayan qələm sahibi bir neçə poemaların müəllifi kimi tanınır.

Ədalət Bədirxanlı

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 12

www.arsivakurdi.org

Serok Barzanî û Hadî Amirî avakirina hikûmeta nû ya Iraqê gotûbêj kirin

Serok Mesûd Barzanî pêşwazî li Hadî Amirî kir û di wê hevdîtinê de pêngavên avakirina hikûmeta nû ya Iraqê hatin gotûbêjkirin.

Îro Dûşema 17.01.2022 li Selaheddîn Serok Mesûd Barzanî pêşwazî li Hadî Amirî Serokê Hevpeymaniya Fetih kir. Di hevdîtinê de, derbarê pêngavên dawî yên li nav proseya siyasî û avakirina hikûmeta nû û hevahengiya di navbera pêkhatên Iraqê de gotûbêj hatin kirin. ***Hewlêr-KDP.info***

Baregayê Barzanî li ser êrîşa ofîsa Şaxewan Ebdula daxuyaniyek belav kir

Baregayê Barzanî li ser êrîşa li dijî ofîsa Cîgirê Serokê Parlamentoya Iraqê Şaxewan Ebdula daxuyaniyek belav kir.

Daxuyaniya Baregayê Barzanî wiha ye:

Em bi tundî vê êrîşa terorîstî şermezar dikin, ku îşev li ser ofîsa heval Şaxewan Ebdula, Cîgirê Serokê Parlamentoya Iraqê li bajarê Kerkûkê êrîş hat kirin.

Em daxwaz dikin aliyên pêwendîdar vê kiryara terorîstî bişopînin û kesên ku ev êrîş encam dane eşkere bikin û cezayê wan bidin.

Teror ti car nikare bi ser îradeya azadîxwaz û pêkvejiyanê desthilat be.

Baregayê Barzanî, 19ê Çileya 2022yan

Rêxistina HBDH berpirsyartiya êrîşa ser boriya petrola Kurdistanê girt ser xwe

Tevgera Şoreşger a Yekbûyî ya Gelan (HBDH) teqandina boriya petrolê ya li Mereşê girte ser xwe.

Li gor daxuyaniya wê rêxistinê ya di malperên ser bi PKKê de hatiye belav kirin: Roja 18.01.2022yê milîsên wan li navçeya Pazarcik a ser bi Meraş a bakurê Kurdistanê, boriya petrolê bi teknîkekî taybet ve îmha kirine.

Li gor heman daxuyaniyê çekdarên HBDHê her dem û her wextekî û li her cîhekî hêza xwe ya çalakiyê rêxistin dike. Û hat ragehandin: Çalakiya li Meraşê ji bo gelên bindest, çîna karkeran, kedkaran, berxwedanvanên girtîgehan û ji aliyê faşîstan ve bi dehan şoreşgerên ku hatine qetil kirin, ji bo tolhildana wan bûye.

Herwaha hat ragehandin çekdarên HBDH, ji hemû kar û çalakiyên faşîzma AKP-MHPê û piştevanên wan agahdar in û dê hesaba komkujiyên ku ew plan dikin jî bipirsin. Ti hesabek dê ji mehşerê re nemîne. Bila bê zanîn ên ku zulmê li gel û şoreşgeran bike û ewên ku piştevaniya faşîzmê dikin dê çekdarên HBDH li hember wan be.

Boriya neftê ya Herêma Kurdistanê ku petrola Kurdistanê digehîne bendera Ceyhanê duh 18.01.2022yêli taxa Narli ya navçeya Pazarcik a parêzgeha Mereşê hatibû teqandin. Şewata ku piştî teqînê derket, gihîştibû ser rêya Mereş – Dîlokê. ***BasNews***

Mesrûr Barzanî û balyozê Swîsra li Iraq û Urdinê pêşxistina pêwendiyan gotûbêj kirin

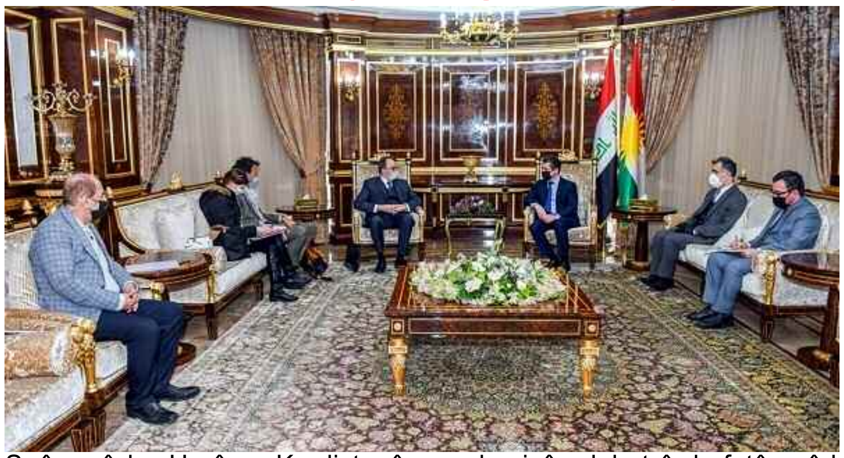

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro Çarşema 19ê Çileya 2022yan pêşwazî li Balyozê Swîsra yê li Iraq û Urdinê Lukas Gasser kir.

Di hevdîtinê de li ser rewşa giştî ya Iraq û hewldanên pêkanîna kabîneya nû ya hikûmeta Iraqê û pêşvebirina pêwendiyên navbera Herêma Kurdistanê û Swîsrayê hat gotûbêjkirin.

Balyozê Swîsra yê li Iraq û Urdinê spasiya hevkarî û hemahengiya Hikûmeta Herêma Kurdistanê ligel balyozxaneyê kir û amadebûna welatê xwe jî ji bo pêşvebirina zêdetir a pêwendiyan û handana hatina kompaniyên Swîsreyê bo Herêma Kurdistanê nîşan da. Serokwezîr Mesrûr Barzanî bal kişand ser çaksaziyên kabîneya nehem ber bi hemecûrkirina aborî û çavkaniyên dahat û derfetên sûd wergirtina ji ezmûna serkeftî ya welatê Swîsrayê ji bo pêşxistina Herêma Kurdistanê di hemû waran de. ***Hewlêr-KDP.info***

Civîna encûmena wezîrên Herêma Kurdistanê pêkhat

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro çarşemê 19ê Çileya 2022yan bi amadebûna Cîgirê Serokwezîr Qubad Talebanî, serperiştiya civîna heftane ya Encûmena Wezîran kir.

Di civînê de Sekreterê Encûmena Wezîran Amanc Rehîm pêşniyarên civîna Lijneya Wezarî yên li ser rêkxistina mijarên çandinî û parastina berhema xwemalî ya çandinî û pîşesaziyê pêşkêş kir, bi cûreyekê ku rê li ber sûdmendbûna nerewa bigre û ji bo berjewendiya sektora taybet a xwemalî û cotkar û xwediyên projeyên çandinî û pîşesaziyê were rêkxistin. Herwiha pêdaçûnê li efûkirina gumriga projeyan û şopandina karên deriyên sînorî yên li Herêma Kurdistanê û rêkxistina wan di çarçoveya yasayan de.

Di beşa duyem a civînê de Encûmena Wezîran pêşniyarên ku hatin pêşkêşkirin, pesend kirin ji bo hêsankarîkirina hemwelatiyan di dayîna wan pabendiyên darayî de ku li stûyê wan in bo Wezareta Darayî û Aborî, da ku weke dahata giştî careke din ji bo berjewendiyên welatiyan di xerciyên giştî de werin xerckirin.

Wezîrê Çavkaniyên Sirûştî Kemal Etrûşî di beşa dawî ya civînê de hûrgiliyên proseya dabeşkirina nefta spî bo welatiyan, pêşkêş kir.

Li gor lîsteya Wezareta Çavkaniyên Sirûştî ya Herêma Kurdistanê, her malbatek 200 lître neft werdigre bi nirxê 55 hezar dînar ku ev neft jî ji aliyê Hikûmeta Herêma Kurdistanê ve tê dabînkirin û kalîteya wê jî di asta herî bilind de ye. ***BasNews***

Prof. Phillipson: Tirkiye li dijî Kurdan terora dewletê dike

Prof. Robert Phillipson tundiya ku dewleta Tirk bi salane li Kurdan dike weke 'terora dewletê' pênase kir û got, "Her ku erka hikumeta AKP-MHP'ê xurt bû, rûniştina wan a li dora maseya danûstandinan zehmet e."

Ji beşdarên kampanya îmzeyan a li dijî qedexeya li ser PKK'ê, hîndekarê Beşa Ragihandin, Civak û Rêveberiyê ya Dibistana Kargehê ya Kopenhagenê Prof. Dr. Robert Phillipson bal kişand ser xumamiya pênaseya 'terorîzmê' û diyar kir ku ev rewşa xumamî ji aliyê dewletan ve bi rengekî neyînî tê bikaranîn.

Prof. Dr. Robert Phillipson ji ANF'ê re axivî û got, "Bêpênase hiştin, dike ku hikumet van binavkirinan li gorî dilê xwe bi kar bînin. Tevî ku tundiya hilweşîner a li dijî dewletekê weke 'terorê' tê pênasekirin, ev nêzîkatî dibe sedem ku tundiya dewletê ya li dijî welatiyan weke 'terora dewletê' nayê pênasekirin."

Prof. Dr. Phillipson tundiya dewleta Tirk a bi salan a li dijî Kurdan weke "terora dewletê" bi nav kir û sûcdarkirina Tevgera Azadiyê ya Kurd şiband kiryarên li dijî Kongreya Neteweyî ya Efrîkayê ku li dijî rejîma Apartheidê têdikoşiya.

Prof. Dr. Phillipson got, "Mandela ji ber ku xwedî li berxwedana leşkerî derdiket ji aliyê hikumetên piştevanê nijadperestiyê ve bi 'terorîstiyê' dihate sûcdarkirin. Li Efrîkaya Başûr li nava sîstema hêzê, kengî erka desthilatdaran lawaz bû û pêwîstiya bi çareseriyeke bi danûstandinan hate qebûlkirin, hingî pejirandin. Di rewşeke wiha de êdî weke 'terorîst' nedîtin."

DIVÊ SERDEST BÊNE HEJANDIN

Prof. Dr. Robert Phillipson destnîşan kir ku dewleta Tirk ji bo weke rejîma Apertheid a li Efrîkaya Başûr li dora maseya danûstandinan rûnê beriya her tiştî divê erkên desthilatdaran biheje û got, "Her ku erkên hikumeta AKP-MHP'ê ya li desthilatdariyê zêde bibe, nayê payin ku li dora maseya danûstandinê rûnên. Nîşandana PKK'ê weke 'rêxistinene neterorîst' ji bo hikumetekê yan jî Yekîtiya Ewropayê bi danûstandinan ve girêdayî ye. Heta ku di navbera Yekîtiya Ewropayê û Tirkiyeyê de têkiliyeke tevlîhev hebe, ev yek zehmet e." ***anfkurdi.com***

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 13

www.arsivakurdi.org

Serokwezîrê Kurdistanê û Wezîrê Derve yê Lîtwanya pirsgirêka koçberan gotûbêj kirin

Îro Duşema 17.01.2022yê Serokwezîrê Kurdistanê Mesrûr Barzanî pêşwazî li wezîrê derve yê Lîtwaniyayê kir.

Di civînê de giftûgo derbarê prosesa siyasiya Iraqê, pêşxistina têkiliyên du alî û pirsgirêkên Koçberan li Ewrupayê hat kirin.

Her di heman civînê de Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê amadebûna Herêma Kurdistanê bo hemahengiya pêwîst li gel welatên Yekîtiya Ewrupayê bo çareserkirina pirsgirêka Koçberan diyar kir û tekezî li ser girîngiya pêşîgirtina li koçkirina neyasayî û bazirganîkirin bi mirovan kir û balkêşand ser vê yekê jî ku di vî warî de Hikûmeta Herêma Kurdistanê rêkarên tund ên qanûnî girtiye ber.

Di berdewamiya civînê de Wezîrê Derve yê Lîtwaniyayê Gabrielius Landsbergis spasiya hemahengî û hevkariya Hikûmeta Herêma Kurdistanê li gel welatên din yên YE bo çareserkirina pirsgirêka Koçberan û asankarîkirin bo vegera dilxwazî ya hijmareke zêde ya koçberan li ser sînorê Belarûsyayê û welatên YE bo Herêma Kurdistanê kir.

Wezîrê Derve yê Lîtwaniyayê herwiha amadebûna welatê xwe jî bo pêşdebirina têkiliyan li gel Hikûmeta Herêma Kurdistanê di wan waran de ku cihê girîngiya hevbeş in bo herdu aliyan bi taybetî di warê xwendin û perwerdehiyê de, diyar kir.

Hewlêr-KDP.info

Serokwezîr Mesrûr Barzanî pêşwazî li nûnera sekreterê giştî yê NY li Iraqê kir

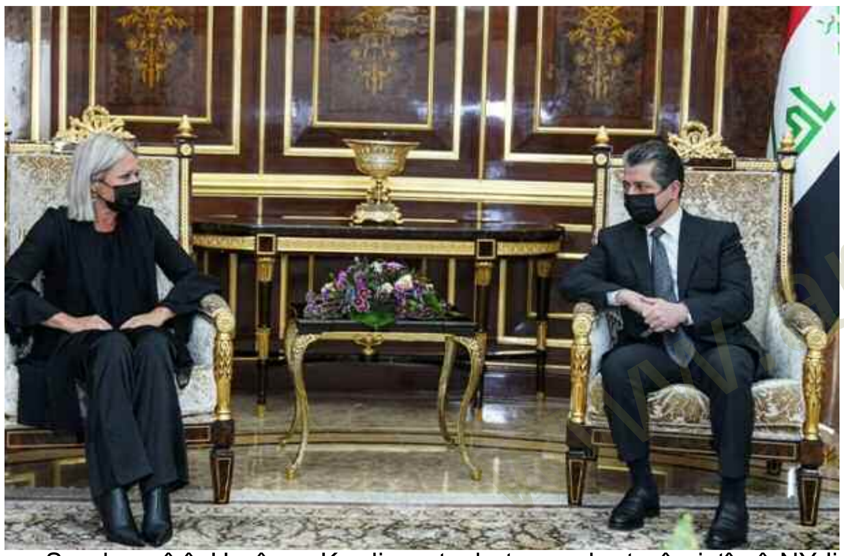

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî û nûnera taybet ya sekreterê giştî yê NY li Iraqê, Jeanine H. Plasschaert behsa rewşa Iraqê kirin.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî îro danê êvarê li Hewlêrê pêşwazî li nûnera taybet ya sekreterê giştî yê NY li Iraqê, Jeanine H. Plasschaert kir.

Di civînê de behsa rewşa Iraqê bi taybet xebatên pêkanîna hikûmeta nû hat kirin.

Di hevdîtinê de her du aliyan anîn ziman ku divê hikûmeta nû ya Iraqê, bê ferq û cudahî, xizmeta hemû pêkhate û xelê Iraqê bike û asayiş û ewlehiyê dabîn bike û arîşeyên navbera Herêma Kurdistanê û Bexdayê de jî li ser bingeha Destûrê çareser bike.

BasNews

PKK hejmarekî zêde çek ji Sûriyê vediguhêze nav sînorên Iraqê û guman heye bifroşê

Fermandarekî hêzên Pêşmergeyên Kurdistanê ragehand, yek ji sedemên aloziyên vê dawiyê yên navbera PKK û artêşa Iraqê de ew e, ji ber PKKê gelek çek ji Sûriyê û Rojavayê Kurdistanê ve veguhestiye nav sînorên Iraqê.

Fermandarê Pêşmerge Qasim Şeşo ji BasNewsê re ragehand, PKK li Xanesor û cîhên din hejmareke gelek zêde çek ji Sûriyê ve anîne Iraqê û ji Iraqê jî ew çek bo hin navçeyên bi guman hatine veguhestin.

Li gor gotinên fermandarê Pêşmerge, tişta PKKê kiriye gumaneke zêde li gel berpirsên hikûmeta Iraqê çêkiriye, bi taybet jî naha ji bo wan derketiye ku PKK wek Qendîla duyem danûstanê li gel Şingalê dike.

Qasim Şeşo diyar kir, ji ber wê gumanê, aliyên Iraqê daxwaz ji PKKê kirine rawekirin û ronîkirinekî ji bo wan bike. Lê li hember wê PKKê beşek ji hêzên xwe ji Rojavayê Kurdistanê û cîhên din ve anîne Şingalê, ‘‘Ku binpê kirinan pê bike û hêzên ser bi artêşa Iraqê bitirsîne.’’Derveyî wê jî hîn PKK zulma li hember kurdên êzdî li Şingal û wî sînorî berdewam dike û her rojê bi awayekî bahaneyan li xelkê digre û zarokên wan direvîne, yan li hin kesan dikuje û ew kesên ku tên kuştin jî endamên PDKê ne.’’

Ev çend roje rewşa Şingalê bi temamî aloz bûye, ji ber PKK û artêşa Iraqê di wan çend rojane de gelek caran gef li hev xwarin.

BasNews

Serok Barzanî: Jidestdana Şêx Şamo ziyaneke mezin e

Serok Mesûd Barzanî ji ber koça dawî ya Şêx Şamo peyameke sersaxiyê ji malbata rehmetî re şand.

Ev jî tekesta wê peyamê ye:

“Bi navê Xwedayê mezin û dilovan

Bi xemeke mezin me nûçeya koça dawî ya kesayetiyê diyar ê Kurdistanê û Serokê Desteya Bilind a Binkeya Laleş (Şêx Şamo) bihîst.

Şêx Şamo kesayetiyeke Kurdperwer û niştimanperwer bû ku xizmeteke zêde bi doza xwişk û birayên Êzîdî û pêkvejiyan û aştevayiyê kiriye û ji destdana wî ziyaneke mezin e.

Sersaxiyê li malbat û kesukar û nas û hevalên wî û li Binkeya Laleş û tevahiya xwişk û birayên Êzîdî dikim û xwe bi hevbeşê xema wan dizanim.

Ji Xwedayê mezin hêvîdar im rihê rehmetî Şêx Şamo bi beheşta fireh şad bike û hedar û aramiyê bi hemû aliyek bibexşe.

Mesûd Barzanî, 18.01.2022”

Viyan Dexîl bang li hikûmeta Iraqê kir bi hawara koçberên êzîdî yên li ser çiyayê Şingalê biçe

Parlementera kurda êzîdî û endama firaksyona PDKê li parlementoya Iraqê Viyan Dexîl di daxuyaniyekê de ragihand; ji ber pêla berfê ya li Herêma Kurdistanê û rewşa nebaş a hewayê, zêdetirî 700 malbatên Kurdên Êzîdî li Kampa Serdeşt a li Çiyayê Şingalê di rewşeke xirab de ne û divê demildest biçin hawara wan.

Viyan Dexîl destnîşan kir: “Ew malbat di dema êrîşa DAIŞê ya sala 2014an de mal û warê xwe hiştin û xaniyên wan di şer û êrîşan de wêran bûn û bê cih û rêmane, bi neçarî li devera Serdeşt a Çiyayê Şingalê bi cih bûne.”

Dexîl diyar kir: “Niha ew hemû bi berfê dorpêç bûne, tevî sermaya kujer û ba û bahoz, ji ber tunebûna pêwîstiyan jî dinalin, bi taybetî nefta spî û pêwîstî û cilûbergên zivistanê û xurek.

Herwiha da zanîn ku ew spasiya hemû rêxistinên xêrxwazî yên navxwe û navdewletî û Dezgeha Xêrxwazî ya Barzanî dike û ji Hikûmeta Federal a Iraqê û îdareya xwecihî ya Neynewa daxwaz dike, berpirsyariya xwe li hember bi sedan malbatên ku jin û zarok û kesên bi temen asê mane, bi cih bînin û demildest alîkariyan bigihînin wan.

Viyan Dexîl tekez dike ku divê aloziya mezin were çareserkirin û aware vegerin deverên xwe, ev jî bi rêya cîbicîkirina profesyonel a rêkeftina Şingalê, ku di navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Federal a Iraqê de hatiye îmzekirin, ku dikarin bi rêya wê rêkeftinê, dawî li vê êş û janê bînin.

BasNews

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 14

www.arsivakurdi.org

Qubad Talebanî ligel Jenin Plaschart pêşhatên dawî gotûbêj dike

Qubad Talebanî Cîgirê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê roja pêncşemê li gel Jenin Plasschaert Nûnera Taybetî ya Sekreterê Giştî yê NY li Êraqê pêşhatên dawî yên rews û guhertinên siyasî yên Êraq û Herêma Kurdistanê gotûbêj kir.

Di hevdîtinê de her du alî tekez li ser berdewamiya danustandinên di navbera aliyên siyasî de, ji bo ji hev nêzîk kirina nêrînan û dîtina çareyekê ji bo bidestveanîna lihevkirinek li ser pêkanîna hikûmeta nû ya Êraqê kirin.

Di vê derbarê de Cîgirê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê tekez li ser yekrêziya gotara hêz û aliyên Kurdistanî ji bo parastina destkeftên destûrî û berjewendiya giştî kir û amaje bi wê yekê jî kir ku, çawa ku giringiyê bi gotara Kurdî dide. Birêxistinkirina malên şîe û aliyên sunnî ji bo pêkhatina hikûmeteke xizmetguzarî û bi rêveberiyeke aqilane lihevkirinek girîng e û kêfxweşiya hemû aliyan heye.

Di beşeke din ya vê hevdîtinê de Qubad Talebanî amaje bi pêngavên çaksaziyê li Hikûmeta Herêma Kurdistanê kir û berdewamiya wê jî amaje bi wê yekê kir ku, beşek ji çeksaziyê qonaxeke başe. ***PUKmedia***

TEV-DEM: Divê dewleta Tirk ji herêmên dagirkirî vekişe

EV-DEM'ê bang li raya giştî ya cîhanê kir û diyar kir ku dewleta Tirk a sûcên hovane dike, divê ji herêmên dagir kiriye vekişe.

Tevgera Civaka Demokratîk (TEV-DEM) ji ber salvegera 4'an a destpêkirina êrişên dagirkeriyê yên dewleta Tirk ên li ser Kantona Efrînê daxuyaniyek da.

Di daxuyaniyê de ev tiştê hatin gotin:

"Beriya çar salan, di nava bêdengiya civaka navneteweyî û lihevkirineke veşartî di navbera dewletên têkildarî Sûriyeyê de, artêşa Tirk a dagirker û faşîst bi beşdarbûna gelek komên çete êrişên bejahî û hewayî yên hovane li dijî herêma Efrînê pêk anîn. Di êrişên xwe yên destpêkê de 72 balafirên şer bi kar anîn. Ev êriş bi rêbazên siyasî û leşkerî yên hovane bi armanca dagirkirina herêmê, çewisandina nasnameya wê û înkarkirina nirxên wê yên dîrokî hatin kirin, da ku xeylaên tûranîzmê ya firehbûnê pêk bîne.

Sûcên ku di nav 4 salan û heta roja me ya îro de li dijî Efrîn û şêniyên wê hatin kirin, tevahî têgehên dagirkirinê derbas kirin. Her wiha tevahî urf û qanûnên navneteweyî bin pê kirin. Her wiha sûcên hovane, binpêkirinên mafên mirovan û nirxên exlaqî zêdetir bûn. Rojane revandin, destdirêjî, sûcên qetilkirinê, ferzkirina polîtîkayên çogdanînê û ajantî li ser vîna gelê me yê Efrînê didomin.

Dewleta Tirk a dagirker û çeteyên wê ji ber talankirin û diziya milkên şêniyan û nirxên wan ên dîrokî, berhemên wê yên xwazayî û exlaqî û firotna wan li bazarên cîhanê, herêma Efrînê veguherandin mîna amûreke bazirganiyê. Ya herî xeter ew e ku erdîngariya vê herêmê li komên terorîst hatiye belavkirin. Her wiha şerê li ser tesfiyekirina hesaban, ferzkirina serwerî û fidiyeyan li ser kurdan, kiryarên serdegirtin û diziya pereyan têne kirin. Di heman demê de siyaseta guhertina demografîk tê meşandin ku bi rêya avakirina avahiyên mêtîngeriyê û bicihkirina malbatên terorîstan tê kirin. Em vê projeya şovenîst, derqanûnî û xeternak ku dewleta dagirker a Tirk dimeşîne, weke destpêka proje û planên wan ên bi navê Mîsaqa Millî ya şovenîst dinirxînin.

Niştecihên Efrînê yên resen li pêşberî karesteka qikirina komî, kiryarên sûcdar ji îşkencekirina fizîkî û derûnî ne. Ev jî encamên girtinên bêserûber e û siyasetên qirkirina etnîkî yê plankirî ne. Armanc ji van siyasetan şênî bitirsin da ku neçar bimînin ku çanda xwe înkar bikin. Koçberên li kampên Şehbayê jî ji van siyasetên qirêj nefilitîn ku li pêşberî karaseteke mirovî ya rasteqîn in. Li aliyekî azarên êrişên rojane yên dewleta Tirk û li aliyekî din azarên siyasetên dorpêçkirin û birçîkirinê yên ji aliyê desthilata Şamê ve dikişînin, ku di nav bêdeniya navneteweyî de tê kirin. Em weke TEV-DEM'ê bang li sazî û rêxistinên civaka sivîl û tevahî rêxistinên navneteweyî yên têkildarî mafên mirov û jinan dikin ku li hemberî van sûcên derexlaqî erkên xwe bi cih bînin. Her wiha em bang li raya giştî ya cîhanê, di serî de Neteweyên Yekbûyî dikin ku helwesteke zelal a şermezariyê nîşan bidin û ji bo derxistina dagirkeriya Tirk ji tevahî herêmên dagirkirî û vegera ewle ya koçberan li warê wan, bixebitin." ***anfkurdi.com***

Duhok - Termê Şêx Şamo li zêda wî hat veşartin

Termê siyasetmedarê kurd û şêwirmendê serokê hikûmeta Kurdistanê bo karûbarên êzîdiyan, Şêx Şamo li zêda wî hat veşartin.

Îro piştî nîvîro, termê şêwirmendê serokê hikûmeta Kurdistanê û serokê binkeya Laliş ya rewşenbîrî, Şêx Şamo Şêx Neimo ku ji ber Koronayê canê xwe ji dest dabû, li wargeha Xankê ya bajarokê Sêmêlê li parêzgeha Duhokê bi merasimeke ayîna êzîdatiyê hat veşartin.Di dema veşartina termê Şêx Şamo de gelek kes amade bûn.

Termê Şêx Şamo îro ji Tirkiyê gihîşt Kurdistanê û li firokexaneya Hewlêrê bi merasimeke fermî ji aliyê Serokwezîr Mesrûr Barzanî ve hat pêşwazîkirin.

Şêx Şamo sala 1966 li wargeha Xankê ya Sêmêlê ji dayîk bibû. Sala 2014 derbasî parlementoya Kurdistanê bû, her wiha serokê binkeya Laliş ya rewşenbîrî bû. Şêx Şamo ev demek bû bibû şêwirmendê serokê hikûmeta Kurdistanê bo karûbarên êzîdiyan.

Şêx Şamo 20 roj berê bi Koronayê ketibû û ev çend rojên dawiyê li yek ji nexweşxaneyên Enqera paytexta Tirkiyê hatibû razandin lê roja 18 vê mehê koça dawî kir. ***BasNews***

Baregeha Barzanî êrîşa li dijî ofîsa Cîgirê Serokê Parlementoya Iraqê şermezar kir

Baregeha Barzanî di derbarê êrîşa li dijî ofîsa Cîgirê Serokê Parlementoya Iraqê Şaxewan Ebdullah de, daxuyaniyek belav kir û êrîş bi tundî şermezar kir.

Daxuyaniya Baregeha Barzanî wiha ye:

Em bi tundî vê êrîşa terorîstî şermezar dikin, ku îşev li ser ofîsa heval Şaxewan Ebdullah, Cîgirê Serokê Parlamentoya Iraqê li bajarê Kerkûkê êrîş hat kirin.

Em daxwaz dikin aliyên pêwendîdar vê kiryara terorîstî bişopînin û kesên ku ev êrîş encam dane eşkere bikin û cezayê wan bidin.

Teror tu carî nikare bi ser îradeya azadîxwaz û pêkvejiyanê zal bibe.

Baregeha Barzanî 19ê Çileya 2022yan

Mesrûr Barzanî fermana tayînkirina 1.685 derçûyên kolej û zanîngehan da

Serokwezîr Mesrûr Barzanî, fermana damezirandina daîmî ji 3 kesên yekem ê kolej û beşên zanîngeh û peymangehan derxist ku li gorî wê fermanê wê 1.685 derçûyî bên tayînkirin.

Hat ragihandin ku Serokwezîr Mesrûr Barzanî, fermana damezrandinî daîmî ji bo xwendekarên yekem li ser asta kolêj û beşên zanîngeh û peymangehan ê sala 2016-2017an derxistiye. Hat zanîn ku jimareya wan derçûyan dike 1.685 kes û ew dê ji ser plana Wezareta Xwendina Bilind û Lêkolînên Zanistî ya Wezaretan werin tayînkirin. ***PeyamaKurd***

Ekrem Îmamoglu: Hêvî dikim welatiyên kurd dersa kurdî hilbijêrin

Îro roja çarşemê 19.01.2021ê li ser pirsa peyamnêrê Kurdistan24ê ya derbarê hilbijartina dersa kurdî Ekrem Îmamoglu got: Hêvî dikim her welatiyên kurd ku eleqeya wan li ser vê dersê hebe bila herin vê dersa kurdî hilbijêrin û xwe lê tomar bikin.

Şaredarê Stenbolê Ekrem Îmamoglu li ser pirsa peyamnêrê Kurdistan24ê derbarê hilbijartina dersa kurdî de got: “Mafê her welatiyê ku li Komara Tirkiyeyê dijî heye ku zimanê xwe fêr bibe. Ev mafê welatîbûnê ye. Her welatyek azad e ku li gor baweriya xwe bijî. Wezareta Perwerdehiyê ku derseke bijarte ya kurdî cîh dabe bernameya xwe ev gaveke baş e û ez wan pîroz dikim.”

Ekrem Îmamoglu herwiha got: “Ez hêvî dikim welatiyên kurd yên eleqeya wan li ser vê derse hebin, bila here vê derse hilbijêrin û xwe lê tomar bikin.” ***basnews.com***

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 15

www.arsivakurdi.org

KOMARA KURDISTANA MAHABADÊ BERÎYA 76 SALAN DI 22-01-1946-AN DA LI MAHABADÊ HATIBÛ DAMEZIRANDINÊ

Mahabat Kürd Respublikası 22 yanvar 1946-cı ildə yaranmışdı

Mahabat'da dini və siyasi möhtərəmliyi olan Qazı Məhəmməd, 21.01.1946 tarixində Mahabad ən böyük məscidində parlemento hazırlıq yığıncağını edər, 22.01.1946 tarixində Carcira meydanında Kürd respublikasını elan edir.

1944 "Komela Jiyana Kurd" adıyla qurulan təşkilat, 1945-ci ildə Qadi Məhəmməd başçılığında "Kurdistan Demokrat Partiyasını" qurar. Mahabatda dini və siyasi möhtərəmliyi olan Kadi Məhəmməd, 21.01.1946 tarixində Mahabad ən böyük məscidində parlemento hazırlıq yığıncağını edər, 22.01.1946 tarixində Carcira meydanında Kürd respublikasını elan edir.

Bütün Kürd və tayfa qruplarının olduğu bu tarixi toplantıda, Kadi Məhəmməd Sovetlər Birliyinin maddi və mənəvi dəstəyinə toxundu kimi Azerbeycan xalqının dostlugunda dilə gətirir. 11.02.1946 tarixində parlementoda and içdikdən sonra vəzifəyə başlayır. 23.04.1946 da kürd və Azərbaycan hökumətləri arasında dostluq imzalanır. Gənc və dinamik olan kürd hökumətində kişilər iştirak aldıqları kimi qadınlarda yer alır.

Dövlət Başçılığını Qazi Məhəmməd və Müdafiə nazirliyini Molla Mustafa Bərzaninin yer aldığı respublika, 17 Yanvar 1947-ci ildə İran rejimi tərəfindən yıxıldı və 31 Mart 1947-ci ildə Qazi Məhəmməd edam edildi. Kürd Respublikasının yıxılmasıyla Molla Mustafa Bərzani qarşıdurmalardan sağ qalan peşmergeleriyle Sovetlər Birliyinə keçər.

Mahabad Respublikası dövründə "Ey Reqîp" adlı şeir kürdlərin milli marşı olaraq qəbul edildi.

Komara Kurdistanê berîya 76 salan di 22-01-1946-an de li Mahabadê hatdibû elam kirin. Serokê Komara Kurdistanê Qazî Muhamed, li Meydana Çarçirayê ya bajarê Mahabadê avakirina komarê, wek rojeke pîroz ji gelên Kurdistanê û raya cîhanê re eşkere kir. Qazî Muhamed di gotara xwe de, destê dostanîyê dirêjî cîranên Kurdistanê kir. Lê avakirina Komara Kurdistanê, di çavên neyaran de, bû kelemekî girs û tûj.

Danasîna Komarê, di nav miletê Kurd de, kelcanek nedîtî afirand. Bi qasî hevkarîya kurdan bihêz kir, herweha hevkarîya nava Komara Ezarbeycan û Komara Kurdistanê jî bi hêz kir. Dewleta Tirk wek hercar vê derfeta Rojhelatê Kurdistanê, bi xeterî şîrove kir û xwest bi destdirêjîyê, neyartîyê di nav hevkarîya kurd û ezarbeycanîyan de peyda bike. Jîyana Komarê kurt bû, lê di dîroka Kurdistanê de, bû destan û nimûneya serxwebûn û hevkarîya beşên Kurdistanê.

Tevaya dewletên cîhanê, bi derfet û momentên dîrokî ve hatine damezrandin. Komara Kurdistanê jî bi derfeta şerê cîhanê yê duwemîn ve xeyalên Kurdistanîyan li Rojhelatê Kurdistanê bi rastîyê wergerand. Di dema şerê cîhanê de, di sala 1941an de Yekîtîya Sowyetan û Brîtanya Mezin, li ser dagîrkirin û parvekirina Îranê li hev kirin. Di nava demê de, kurdan li rojhelatê Kurdistanê vê derfeta bi kar anîn û dezgehên xwe yên neteweyî kirin yek. Komeleyê Jîneweyê Kurdistan û Cemîyeta Hêwî peymana hevkarîyê ava kirin. Rewşa cîhanê, Îran û Kurdistanê rê ji yekîtîya kurdan re vekir. Bi encama hevkarîya nava hêzên kurdan, cara yekem PDKÎ hate avakirin. Avakirina PDKÎ, pêngaveke netewayetî bû ku di dîroka Kurdistanê de roleke sereke wergirtîye.

Di wê heyamê de, li başûrê Kurdistanê, bi serokatîya Şêx Ehmedê Barzanî serhildan berdewam dikir. Derfeta Rojhelatê Kurdistanê, Barzanîyan ber bi xwe ve bir û di sala 1945an de serokê nemir MustefaBarzanî jî bi pêşmergeyên xwe beşdarî nava Rojhelatê Kurdistanê bû. Barzanî, bi serokatîya Şêx Ehmed û Barzanîyê nemir ve ji bo xizmeta şoreşa Kurdistanê amade bûn.

Dewlet, bi gelemperî bi du derfetan dikarin bêne avakirin. Derfeta nav xweyî û ya jî derfetên derveyî. Rewşa Kurdistanê ya wê demê ya navxweyî, herçiqasî yekîtîyek sîyasî hatibû avakirin jî kelecana avakirina Komara Kurdistanê berfireh bû û alîkarîya pêşmergeyên Başûrê Kurdistanê, bi serokatîya Mustefa Barzanî girtibûn jî mixabin Komara Kurdistanê, ji derfeta avakirin û parastina dewletek serbixwe bêpar bû. Gelek eşîrên kurdan, dest ji pêgehên xwe û berjewendîyên xwe yên eşîrî bernedan û gelek ji wan neyartîya şoreşê kirin. Rewşenbîrî, xwendevanî li Kurdistanê jar û hejar bû. Kurd bi tevahî û bi rêk û pêk nehatibûn organîze kirin. Civat û neyartîya eşîrtî, astengên sereke bûn. Hestên neteweyî, ne di asta avakirina dewletek serbixwe de bûn.

Derfeta alîkarîya derve ku ew jî alîkarîya Sowyetê bû, ji bo avakirina Komara Kurdistanê sereke bû. Bi alîkarîya Sowyetê, du komardewlet li herêma di bin desthilatdarîya Sowyetê de bûn, hatin avakirin. Ew jî Komara Ezarbeycan (Hukûmeta Milî ya Ezerbeycanê) û Komara Kurdistanê bû. Vê rewşê, derfetek dîrokî pêşkêşî Rojhelatê Kurdistanê kir. Kurdan, bi serokatîya Qazî Muhemmed vê derfeta dîrokî bi kar anîn û avakirina Komara Kurdistanê di 22-01-1946an de, li meydana Çarçira ya bajarê xoşewîst Mahabadê îlan kirin.

Serokê nemir Mustafa Barzanî, ji alîyê hukûmeta Kurdistanê, weke generalê şoreşê û serokê pêşmergeyan hate helbijartin. Barzanî, bi pêşmergeyên xwe, li welatê xwe û şoreşa Rojhelatê Kurdistanê xwedî derket û ji bo hevkarîya nav beşên Kurdistanê, nimûneyek balkêş û yekta pêşkêşî dîroka Kurdistanê kir.

Komara Kurdistanê, tenê 11 mehan jîya. Lê di vê dema kurt de, desthilatdarîya Komara Kurdistanê, ji bo tevgera neteweyî, tecrûbeyên bêhempa weke mîras li dû xwe hişt. Lê mixabin, tevgera rizgarîxwazîya neteweyî, ji tecrûbeyên Komara Kurdistanê zêde sûd wernegirt. Derfeta duwem, li Rojhelatê Kurdistanê, bi şoreşa Îslamî ve derket holê. Di demek kurt de, tevaya Rojhelatê Kurdistanê ket bin destên tevgera Kurd. Lê mixabin, rewşa navxweyî û ya cîhanî rê neda ku ev derfet jî bi avakirina statuyek neteweyî bi encam bibe. Tevgera Kurd, Wesîyeta Qazî Muhemed ji bîr kir û Ebdurrehman Qasimlo û piştre Dr. Sadik Şerefkendî û hevalên xwe ketin xefika neyaran û jîyana xwe ji dest dan. Mixabin ev derfet jî ji dest hate berdan.

Komara Kurdistanê, ji miletê Kurd re, Alaya Rengîn û Sirûda Netewî weke mîras hişt. Komara Kurdistanê, li mîrasa miletê Kurd, ji Împeratorîya Medan hetanî Komara Ararataê, li remza neteweyî Alaya Kurdistanê xwedî derket û weke mîras radestî serokê Nemir Mustefa Barzanî kir. Avakirina artêşa neteweyî ya modern, avakirina dadgeh/dadwerî wek dezgeh, perwerdeya bi Kurdî, pêşkêşîrina derfetan ji bo keç û jinên kurdan û berhevkirina bacê ku wek bingeha aborîyê pêşkêş kir, çend nimûneyên girîng yên mîrasa Komara Kurdistanê ne. Lê mixabin ji bo berdewama Komarê û bicîkirina meramên miletê Kurd derfet nehatin dayîn û Komara Kurdistanê piştî 11 mehan hate rûxandin.

Piştî peymana Yaltayê, Yekîtîya Sowyetan, li gor şertên peymanê, hêza xwe ji Kurdistan û Ezarbeycanê paşde vekişand. Desthilatdarîya Îranê, bi alîkarîya Birîtanyayê berê Ezarbeycan û paşê jî Kurdistan dagîr kirin û Komara Ezarbeycan û Komara Kudistanê rûxandin. Qazî Muhamed û hevalên wî, li Meydana Çarçirayê ku cîyê îlankirina Komara Kurdistanê bû, ji alîyê dagîrkerên hov di 31-03-1947an de hatin darvekirin û beşdarî nav karwanê pakrewanên Kurdistanê bûn.

Ji tecrûbeyên Komara Kurdistanê sûd wergirtin, îro ji herdemê bêtir aktuel û girîng in. Îro wek derfeta şerê cîhanê yê duwemîn, rewşa cîhanê, hevkarî û helwesta hêzên navneteweyî, derfetên girîng pêşkêşî kurdan dikin û berjewendîyên hêzên navneteweyî û yên kurdan diguncin. Lê mixabin piştî desthilatdarîya li ser xaka xwe ya 30 salî hînê jî BaşûrêKurdistanê, ji artêşek hevbeş, aborîyek hevbeş, dadwerîyek hevbeş û perwerdeyek hevbeş bêpar e. Desthilatdarîya Rojavayê Kurdistanê, bi îdeolojîya bîyanî jahrdadayî bûye û vî beşê Kurdistanê ji kurdan xalî dike. Desthilatdarîyek totalîter ku dijî Alaya Kurdistanê û destkeftîyên kurdan tevdigere.

Bakur û Rojhelatê Kurdistanê, ji hevkarî û yekîtîyek neteweyî bêpar tevdigere. Bakurê Kurdistanê, bi îdeolojîya Turkîyeyîbûn û Tirkîtîyê ve dagîrkerî xurtir kirîye. Lê derfeta sêyem ya Rojhelatê Kurdistanê li ber derî ye. Desthilatdarîya Îslamîya Şîîe, êdî di nav qeyrana sîyasî û aborî de, li cîhanê terora îslamîya sîyasî didomîne û tevaya hêzên demokratîk yên cîhanê, daye hember xwe. Bi darvekirin, asîmîlekirin, koçberkirinê ve dixwaze miletê Kurd û pêkhateyên Îranî bêdeng bikin. Lê berbanga dawîya jîyana rejîma îslamî ya dîktator û hov xuya dike. Ji bo bikaranîna vê derfetê pêwîst e ku tevgera Rojhelatê Kurdistanê xwe amade bike.

Kurd bi, derfetên navxweyî tenê nikarin welatekî serbixwe, miletekî azad û civatek demokratîk ava bikin. Ji bo bidestxistina van armancên pîroz alîkarîya derve bivê nevê ye. Lê alîkarîya derve jî divê bi hevkarîya navxweyî û yekîtîya neteweyî lihevkirî be. Em hêvîdarin ku Kurd van derfetan ji dest bernedin û bi karesetên nu ve rûbirû nemînin.

Rêberên Komara Kurdistanê, bi tecrûbeyên xwe, rêberên miletê me ne. Em minetarên pêşewa Qazî Muhemed û Serokê nemir Mustefa Barzanî ne. Ruhê wan şad bin. Serşorî û rûreşî para dagîrkeran be.

Bijî hevkarî û alîkarîya neteweyî, bijî Kurd û Kurdistan!

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 16

Şeyh Şamo'nun cenazesi Erbil'e getirildi!

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle hayatını kaybeden Şeyh Şamo, başkent Erbil'de son yolculuğuna uğurlanıyor.

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesrur Barzani'nin Ezidi İşlerinden Sorumlu Danışmanı Şeyh Şamo'nun cenazesi hava yoluyla başkent Erbil'e getirildi.

Tedavi gördüğü Ankara'da hayatını kaybeden Şeyh Şemo'nun cenazesi başkent Erbil'de törenle karşılandı.

Törene Başbakan Mesrur Barzani ve üst düzey yönetim kadrosu eşlik etti.

Şeyh Şamo'nun cenazesi Xanke kasabasında toprağa verilecek.

Ezidi kanaat önderi Şeyh Şamo, Şengal Anlaşması'nın mimarlarından olup, silahlı grupların Şengal'den çıkmasını, bölgede huzur ve istikrarın sağlanarak Şengalli göçzedelerin evlerine dönmesi için çaba sar ediyordu.

1966 doğumlu olan Şeyh Şamo 20 gün önce Kovid-19'a yakalanmış ve yaklaşık 10 gün önce de Ankara'ya götürülerek tedavi altına alınmıştı. *PeyamaKurd*

Seçmeli ders tercih süresi uzatıldı!

Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), gelen talepler doğrultusunda seçmeli ders tercih süresinin uzatıldığını duyurdu. MEB, Ortaokul ve liselerde seçmeli derslerin seçimi için tercih süreci, olumsuz hava şartlarından dolayı öğrencilerin okula gidememesi nedeniyle gelen talepler doğrultusunda uzatıldığını açıkladı.

Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada şu ifadelere yer verildi:

"Öğrencilerin okullarda açılmasını istedikleri seçmeli dersler için yarın sona erecek tercih süreci, 7 Şubat saat 17.00'ye kadar uzatıldı. Ortaokul ve liselerde seçmeli derslerin seçimi için tercih süreci, olumsuz hava şartları nedeniyle öğrencilerin okula gidememesi dolayısıyla gelen talepler doğrultusunda Bakanlık tarafından uzatıldı."

Kürtçe'nin de yer aldığı seçmeli derslerin tercih süresinin uzatılması için özellikle Kürt kamuoyu, dernekleri ve siyasi platformlarından yoğun talep gelmişti. *PeyamaKurd*

IŞİD, Diyala'da Irak ordusuna saldırdı: 11 asker hayatını kaybetti

Irak'ın Diyala kentinde Uzeym bölgesinde IŞİD, Irak ordusuna saldırdı. Saldırıda 11 asker hayatını kaybetti.

Irak Güvenlik Medya Ağı tarafından yapılan açıklamada, IŞİD'in Diyala'nın Uzeym bölgesinde Irak ordusuna saldırdığı belirtildi. Açıklamada, saldırı sonucu 11 askerin yaşamını yitirdiği, çok sayıda askerin de yaralandığı kaydedildi. Destek birliklerinin bölgeye ulaştığı ifade edilen açıklamada, söz konusu saldırının bu yılki en şiddetli saldırı olduğu aktarıldı. 2014'te Irak'ta birçok bölgeyi ele geçiren IŞİD'e karşı 2017'de "zafer" ilan edildi ancak örgüt halen uyuyan hücreleri vasıtasıyla terör saldırıları düzenliyor. Özellikle Ninova, Kerkük, Selahaddin, Diyala ve Anbar'da sık sık saldırılar düzenleniyor. *BasNews*

Neçirvan Barzani: Sorunların çözümü için federalizmin pekişmesi gerek!

Kürdistan Bölgesi Başkanı Neçirvan Barzani, İsviçre'nin Bağdat ve Amman Büyükelçisi Lukas Gasser'i kabul etti.

Ürdün'ün başkenti Amman'dan Erbil'e gelen Gasser, Neçirvan Barzani ile Irak ve Kürdistan Bölgesi'nin İsviçre'yle ilişkilerini görüştü.

Irak'ın genel durumu ile siyasi sürecin değerlendirildiği görüşmede taraflar, bölgede ulusal ve dini çeşitliliğin zenginlik olduğunu, Iraklıların siyasi süreçte uzlaşı sağlaması gerektiğini söyledi.

Görüşme kapsamında değerlendirmelerde bulunan Neçirvan Barzani, Irak'ta siyasi istikrarın sağlanmasının önemine değindi.

Erbil-Bağdat sorunlarının çözümünün önemine vurgu yapan Neçirvan Barzani, bunun için siyasi bir irade ile karar olması, anayasaya bağlılığın olması ve federalizmin pekiştirilmesi gerektiğini ifade etti. *PeyamaKurd*

Mısır, Türkiye'ye karşı 'o bölgede' harekete geçti!

Sisi liderliğindeki Mısır yönetiminin, Türkiye'ye karşı Somali'de harekete geçtiği kaydedildi.

Al Monitor'un haberine göre, Mısır Türkiye'nin Somali'de artan varlığını sınırlamak için Somali yönetimine desteğini artırdı.

George Mikhail imzalı haberde, Mısır'ın Türkiye ve Etiyopya'nın Somali'deki varlığını dengelemek için Somali yönetimine desteği artırdığı belirtildi.

Haberde Mısır'ın son dönemlerde siyaset, ekonomi ve güvenlik alanlarında Somali'ye artan desteğine dikkat çekildi.

Mısır'ın askeri alanda da son yıllarda Somali'yi desteklediğine ve zırhlı araçlar sevk ettiğine dikkat çeken Al-Monitor, tüm bu girişimlerin Türkiye'nin Somali'deki varlığını sınırlama çabasının bir sonucu olduğu değerlendirmesinde bulundu.

"Somali, Türkiye için bir giriş kapısıydı"

Haberde ayrıca Türkiye'nin 2017'de Somali'de askeri eğitim üssü kurduğu, 2020'de de Somali'nin IMF'ye borcunu ödediği hatırlatıldı. Mısır'daki El Ahram Stratejik Çalışmalar Merkezi'nden Afrika uzmanı Attia Issawy, "Somali, buradaki askeri üssü nedeniyle Türkiye'nin Afrika'daki askeri varlığı açısından bir giriş kapısıydı" dedi.

Issawy, Türkiye'nin Etiyopya'nın çatışma yaşadığı Somali'yle yakınlaşmasına da yardım ettiğini ifade ederek, "Bu nedenle Mısır, Türkiye-Etiyopya ittifakına karşı koymak için Somali'de varlığını artırmak istiyor" yorumunda bulundu. *PeyamaKurd*

DSÖ: Kürdistan Hükümeti salgınla mücadelede büyük bir iş başardı

Başkent Erbil'de bulunan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Irak Temsilcisi Ahmed Zeytun, Kürdistan Bölgesi Hükümeti salgınla mücadelede büyük bir iş başardığını ifade etti.

Salgın süreci ile ilgili açıklamada bulunan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Irak Temsilcisi Ahmed Zeytun, Başbakan Mesrur Barzani'nin Kovid-19 salgınıyla mücadelede attığı adımlardan övgüyle söz etti.

DSÖ Irak Temsilcisi Ahmed Zeytun, Kürdistan Bölgesi Sağlık Bakanı Saman Berzinci ile yaptığı basın toplantısında, "Başbakan Mesrur Barzani, yardımların Kürdistan Bölgesi vatandaşlarına ulaştırılması için hep destek oldu" ifadesini kullandı.

DSÖ'den Kürdistan'a 3 mesaj!

Ahmed Zeytun, DSÖ'den büyük bir heyetle Erbil'e geldiklerini dile getirerek şu ifadelere yer verdi: "Bugün 3 mesajımız var. Birincisi: Kürdistan Bölgesi Hükümeti salgınla mücadelede büyük bir iş başardı. İkincisi: Kürdistan Bölgesi sağlık ekipleriyle DSÖ ekipleri, Kürdistan Bölgesi e Irak'taki sağlık sitemini geliştirmek için birlikte çalışmayı başardı. Üçüncüsü: 2 yılı aşkın bir süredir Kürdistan Bölgesi Sağlık Bakanlığı ile DSÖ arasında sıkı bir işbirliği var."

Ayrıca açıklamasında Başbakan Mesrur Barzani'ye özel teşekkür etmek istediğini kaydeden Zeytun, Başbakan'ın yardımların halka ulaşmasına sürekli destek olduğunu söyledi. Zeytun Sağlık Bakanı Berzinci'ye de DSÖ ile sergiledikleri güçlü işbirliğinden ötürü teşekkür etti. *PeyamaKurd*

Türkiye savaş uçakları Şengal Dağı'nda PKK aracını hedef aldı

Türkiye'ye ait savaş uçaklarının Şengal Dağı'nda PKK'ye ait bir aracı hedef aldığı bildirildi.

Türkiye'ye ait savaş uçaklarının Şengal Dağı'nda PKK'ye ait bir aracı hedef aldığı bildirildi. K24 Şengal muhabiri, Türkiye'ye ait savaş uçaklarının Şengal Dağı'ndaki Bab Şilo bölgesinde içerisinde PKK'lilerin olduğunun belirtildiği bir aracı vurduğunu aktardı.

Söz konusu bölgede, Haşdi Şabi'ye bağlı 80'inci Alay mensubu YBŞ'lilerin olduğu belirtildi. TSK'nın savaş uçaklarının 1 saat içerisinde aynı bölgede iki defa saldırı gerçekleştirdiği kaydedildi. Hava saldırısı nedeniyle bazı PKK'lilerin yaşamını yitirdiği, bazılarının da yaralandığı kaydedilirken, bombalanan alanın askeri eğitim noktası olduğu için olay yerine kimsenin yaklaştırılmadığı ifade edildi. K24 muhabiri saldırılarda 2 PKK'linin yaşamını yitirdiğini bildirirken, Kürdistan Anti-Terör tarafından da konuyla ilgili açıklama yapıldı. *BasNews*

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 17

EHMEDÊ XANÎ HAYATI VE ESERLERİ

"Ehmedê Xanî" kimdir, nerelidir?

Əvvəli ötən sayımızda

Bu eseri önemli kılan iki büyük özellik:

1- Dini bir ilim sahasında yazılmış ilk Kürtçe ders kitabı olması
2- Kendisinden sonra dini ilimler sahasında Kürtçe yazılmış diğer kitaplara bir örnek teşkil etmesi, onlar için bir kapı açması.
3- Mem û Zîn : Mem ve Zîn

Ehmedê Xanî'nin "Mem û Zîn"i bir şairin naklettiği bir aşk hikayesinden önce bir fikir kitabıdır. Bu kitabında doğu şiirinin bütün güçlü yanlarını yansıtmanın yanında fikirlerini ifade etmede kendi kültür ve bilgisini açıkça ortaya koyan Xanî, kendisinden önce yazılmış olan kitaplarda kaydedilen düşünsel ve felsefi tartışmalar üzerinde de kafa yormuş ve bütün bunları yaparken kendine göre "hedefi" olan bir şair olarak hareket etmiştir.

"Mem û Zîn"in yazımı salt bir şiirsel destanın yazımı yada halk arasında tekrarlana gelen ve kökü eskilere dayanan bir aşk hikayesinin şairane yazımı değildir. Bilakis şair belirli bir "hedef" için yazdığı bu kitapta mensup olduğu Kürt ulusunun gerçek durumunu, özelliklerini ve değerlerini ortaya koymayı amaç edinmiş ve dünyaya Kürtlerin tarihsel derinliklere sahip uluslardan bir olduğunu açıklayarak onların Fars ve Osmanlı boyunduruğundan kurtulmaya hakları olduğunu söyleyerek bu davasında oldukça şeffaf davranmıştır.

Xanî, doğunun büyük klasik şairlerini taklit etmekten çok bu şairlerin kendi dilleriyle ortaya koydukları destanlarının benzerlerinin Kürtlerde de var olduğunu ve bunların Kürtçe de yazılabileceğini ıspatlamak istemiştir.

Mutasavvıf bir şair sıfatıyla kendi yaratıcı gücünü ortaya koyarak Kürtlerle öteki doğu halkları arasında irtibat kurmuş olan Xanî, doğu halklarının genel kültür mirasına ve edebiyatına katkı sağlayacak "çehresi kurdî olan" yeni bir tablo kazandırmıştır.

Şüphesiz "Mem û Zîn" üstün edebi dokusunun yanında felsefi ve düşünsel bir eserdir de. Birçok bilgi ve birikimi özetleyen, ve çok sayıda düşünsel meseleyi içeren, Kürt ulusunun hayatını ve döneminin yaşam tarzını tavsir eden tablolar çizmektedir

Ehmedê Xanî'nin bu eseri, ismini "Mem" ve "Zîn" adlı iki aşıktan almaktadır. Aşk hikayesi Miladî 1393 yılında Cizre'de yaşanmıştır.

Ehmedê Xanî "Mem û Zîn"den önce Kürt coğrafyasında tanınan ve anlatılagelen "Memê Alan" folklorik hikayesini yeni baştan ele almış, ona kendi görüşlerini yansıtan yeni bir görünüm kazandırmış ve böylece onu dinsel, sosyal, siyasal ve ulusal görüşleri için kendi ifadesiyle bir "bahane" yapmıştır.

İçimdeki dertleri efsane kılayım
Zîn ve Mem'i bahane yapayım

Perdeden şöyle bir nağme çıkarayım
Zîn ve Mem'i yeniden yorumlayayım

"Mem û Zîn"i 44 yaşında tamamlayan Xanî, eserini nazım şekli olarak "Mesnevî" tarzında yazmıştır. Giriş bölümde "Besmele ve Tevhîd", "Allah'a Yakarış", "Hz. Muhammed'e ve dört büyük halife'ye övgü", "Mirac olayı ve şefaat talebi", "Eserin ithaf edildiği kişiye övgü", "Eserin yazılış nedeni" yer alır.

Giriş bölümünde ki "Eserin ithaf edildiği kişiye övgü" adlı alt başlık en önemli dikkat çekici kısımdır. Zira mesnevilerde bu kısımda eserin ithaf edildiği kişinin adı anılarak bu kişi edebi incelikler dolu ifadelerle övülür. Xanî bu kısımda doğrudan doğruya bazı meziyetlerini sıraladığı Kürtleri övmekte ve böylece eserini Kürtlere ithaf etmektedir."Bu kısım, cesur ve gayretli Kürt topluluklarını açıkça övmeye ve bunca cömertliklerine ve ulusal onurlarına

rağmen bu toplulukların ne kadar bahtsız ve talihsiz olduklarını açıkça dile getirmeye ilişkindir."

Bu kısım için seçilen başlık'ta kolaylıkla anlaşılmaktadır.

Şaştım kaldım Allah'ın hikmetinde
Acaba Kürtler bu dünya devletinde

Neden böyle hep mahrum kalmışlar?
Neden hep böyle yönetilen olmuşlar?

Beylerinin her biri cömertlikte Hatem'dir
Yiğitleri cengaverlikte birer Rüstem'dir

Sınırların tespitinde anahtar olan Kürtlerdir
Aşiretleri sınırlar üzerinde sağlam setlerdir

Birer denizi andıran Romlar ve Acemler
Ne zaman ortaya çıkıp harekete geçseler

Kürtler her taraftan kızıl kana bulanırlar
Berzah gibi onları birbirlerinden ayırırlar

Hem cömertlik, hem gayret, hem mertlik
Hem beylik, hem hamiyet, hem de yiğitlik

Bunlar Kürt aşiretleri için birer onaydırlar
Onlar gayret kılıcı ile adaleti sağlamışlar

Eğer bizler de bir olup beraber olsaydık
Birbirimize uyup da ittifak oluştursaydık

O zaman tamamlayacaktık dini ve devleti
Ve o zaman elde edecektik ilim ve hikmeti

Yazılış nedeni: Xanî bu kısımda başkalarının doldurmadıkları Kürtçe yazma boşluğunu kendisi mecbur kalıp doldurmaya çalıştığını, bunu ulusal bir bilinçle yaptığını, duru şarap kadar revaçta olan Arapça, Farsça ve Osmanlı Türkçesi dururken tortuyu andıran Kürtçe'yi tercih ettiğini ifade etmektedir.

"Mem û Zîn"i yazmak için Kürtçe'yi tercih etmesinin temel iki nedeni olarak el oğluna "Herkesin kendi dilinde kitapları varken, Kürtlerinki yoktur" ve "Kürtler aşktan mahrumdur" dedirtmemek olduğunu açıkça belirtmektedir.

"Mem û Zîn"in asıl konusu, Mem ve Zîn adlı kahramanlar arasında "mecazi" olarak başlayıp daha sonra "ilahi"leşip "hakiki"leşen bir aşk hikayesidir. Aşkları evlilikle noktalanıp "mecazi" merhaleyi aşamayan Tacdîn ve sitî de hikayenin önemli kahramanları arasında yer alırlar. Tacdîn dîvan veziririnin oğlu, Mem'de dîvan katibinin oğlu olup, kan kardeşi iki saray mensubudurlar. Hikaye'nin önemli kahramanlarından biri de Cizre beyi Zeyneddîn'dir. Sarayda yetişen Sitî ve Zîn bu beyin kardeşleridir. Hikayenin diğer kahramanları: Bey'in kötü karakterli teşrifatçı kapıcısı Bekir, Zîn ve Sitî'nin dadıları Hayzebûn, Tacdîn'in iki kardeşi Arif ve Çeko, Bekir'i ölümünden sonra cennet'te gören pîr. (Şeyh)

4- Dîwan

Xanî'nin değişik süreçlerde çeşitli münasebetlerle söylediği şiirlerinin bir araya getirildiği Dîwan'ında yer alan bazı nazım şekilleri şunlardır:

Gazel, Kaside, Kıta, Mulemma, Mustezad, Diğerleri

Dîwan'ın içeriğini oluşturan belli başlı konular şunlardır:

Tasavvuf, Mistik ve metaforik aşk, Metaforik Flora, Metaforik fauna, Sosyal, siyasal ve kültürel olgular, Diğer konular.

Hazırlayan: Mustafa ÖZER
Mustafaozer34@hotmail.com

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 18

Премьер-министр Курдистана и заместитель командующего Коалицией обсудили реформы пешмерга

18 января премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани принял бригадного генерала Карла Харриса, заместителя главнокомандующего коалиционными силами в Ираке и Сирии, для обсуждения реформ в министерстве пешмерга.

"Заместитель командующего подтвердил поддержку коалиционными силами сил пешмерга в борьбе с сохраняющейся угрозой ИГИЛ в регионе", — говорится в пресс-релизе канцелярии премьер-министра. "Они также обсудили текущие реформы в министерстве пешмерга, которые повысят возможности безопасности КРГ [Регионального правительства Курдистана]".

Стороны обсудили последние региональные события и усилия по борьбе с угрозами "Исламского государства" (ИГ, ИГИЛ).

Курдский лидер подчеркнул важность продолжения сотрудничества между силами пешмерга Курдистана и иракской армией, особенно на спорных территориях, где усилилась угроза ИГ.

По данным министерства пешмерга, в 2021 году ИГ осуществило 257 терактов в различных районах Ирака, в основном на оспариваемых между Эрбилем и Багдадом территориях. В результате этих терактов погибли 387 человек, 518 человек получили ранения и 37 пропали без вести. **kurdistan.ru**

Премьер-министр Барзани и посланник ООН обсудили формирование нового иракского правительства

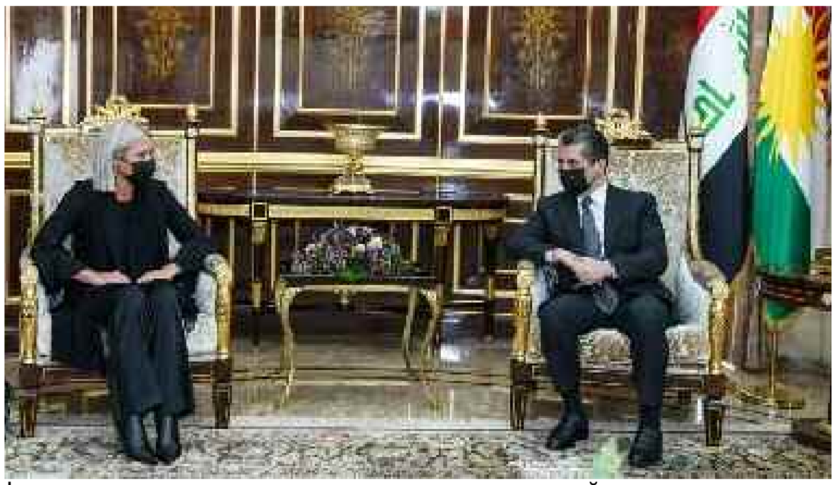

20 января премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани принял специального представителя Миссии Организации Объединенных Наций в Ираке (МООНСИ) Жанин Хеннис-Пласшерт, чтобы обсудить последние события в политике Ирака, включая процесс формирования нового правительства.

В ходе встречи стороны подчеркнули необходимость того, чтобы новое правительство привело к стабильности и реальному партнерству между различными компонентами Ирака, поддерживая конституционные решения затянувшихся споров между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и федеральным правительством Ирака.

Премьер-министр Барзани и г-жа Хеннис-Пласшерт также обменялись мнениями о развитии событий после выборов спикера парламента и его заместителей. Выборы привели к новой напряженности между победившими фракциями и поддерживаемыми Ираном блоками, которые показали очень низкие результаты на последних парламентских выборах, проведенных в октябре 2021 года. **kurdistan.ru**

Тегеран предложил Москве осуществлять своповые поставки газа через Иран

Иранская сторона предложила России осуществлять своповые поставки газа через свою территорию. Об этом заявил в четверг министр нефти Ирана Джавад Оуджи.

"В ходе текущей поездки [в Россию] обсуждались своповые поставки российского газа через Иран, - цитирует его агентство Tasnim. - За последние месяцы мы начали осуществлять своповые поставки газа из Туркмении в Азербайджан через территорию Ирана. Аналогичным образом мы предложили своп российского газа из Азербайджана на юг Ирана с целью его последующего экспорта".

По словам министра, "газ в сжиженном виде можно экспортировать в любую точку страны".

28 ноября Иран, Азербайджан и Туркмения заключили в Ашхабаде трехстороннее соглашение о своповых поставках газа. Согласно договоренности, ежегодно из Туркмении в Азербайджан через Иран будет отправляться от полутора до двух миллиардов кубометров газа.

18 января вице-премьер РФ Александр Новак встретился в Москве с Оуджи. По итогам переговоров Новак сообщил, что два государства "уже реализуют ряд крупных проектов в энергетике и других отраслях экономики, есть перспективные проекты, над которыми предстоит работать". Оуджи в свою очередь заявил, что российская и иранская стороны достигли договоренностей об участии компаний из России в нефтегазовых проектах в республике. **kurdistan.ru**

В Синджаре задержаны нескольких членов YBS

Силы иракской армии 18 января в Синджаре на севере Ирака задержали нескольких членов вооруженной группы, связанной с турецкой "Рабочей партией Курдистана" (РПК).

Источники в иракской службе безопасности сообщили, что помимо задержания нескольких бойцов "Отрядов сопротивления Синджара" (YBS), армейские силы также захватили принадлежащие им автомобили и оружие.

Ранее иракские военные потребовали от YBS покинуть этот езидский район. Задержание произошло на фоне напряженности между иракскими силами и бойцами YBS в течение последних нескольких дней. 15 января агентство "BasNews" сообщило, что YBS и иракская армия укрепили свои позиции в Синджаре. По данным местных источников, тогда YBS предъявила иракским властям ультиматум, дав 12 часов на восстановление статуи убитого командира РПК, накануне удаленную с площади в Синджаре. Несмотря на неоднократные предупреждения иракских властей, РПК и связанные с ней группы продолжают размещать символы РПК в Синджаре. Согласно соглашению, достигнутому между властями Ирака и Иракского Курдистана в 2020 году для нормализации ситуации в езидских районах, РПК и все связанные с нею группы, а также проиранские ополченцы должны покинуть эту территорию. **kurdistan.ru**

Арестованы 89 боевиков ИГ, пытавшихся бежать из тюрьмы в Хасаке

Возглавляемые курдами "Сирийские Демократические Силы" (СДС) 21 января объявили о повторном аресте 89 боевиков "Исламского государства" (ИГ), пытавшихся сбежать из тюрьмы "Гверан" в Хасаке на северо-востоке Сирии.

"Наши силы предотвратили попытку массового побега членов ДАИШ (ИГИЛ) из тюрьмы "Аль-Гверан" в городе Хасака и сумели захватить 89 человек в окрестностях тюрьмы", — говорится в сообщении Центра военных операций СДС, опубликованном в Twitter.

Заявление подтверждает, в окрестностях тюрьмы продолжаются столкновения СДС и пытающихся бежать террористов. Авиация возглавляемой США Международной Коалиции оказывает поддержку курдским силам на земле.

По данным СДС, в ходе пятничных столкновений были убиты по меньшей мере пять боевиков ИГ, в том числе один гражданин Китая. СДС призвали жителей района сообщать о пытающихся скрыться террористах.

Местные активисты заявили, что большие группы мирных жителей покидают район, опасаясь продолжающихся ожесточенных столкновений.

Тюрьма, в которой содержатся почти 4000 заключенных ИГ, подверглась нападению вечером 20 января: прогремели три взрыва, включая подрыв заминированного автомобиля и два самоподрыва смертников. За этим последовало вооруженное нападение на тюрьму, что привело к беспорядкам внутри тюрьмы и попытке массового побега. **kurdistan.ru**

www.arsivakurdi.org

Премьер-министр Курдистана и посол Швейцарии обсудили реформы КРГ и инвестиции

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 19 января принял посла Швейцарии в Ираке и Иордании Лукаса Гассера, с которым он обсудил текущие реформы своего кабинета.

В пресс-релизе канцелярии премьер-министра Барзани сказано, что стороны также обсудили различные темы, включая продолжающиеся усилия по формированию нового иракского правительства и иностранные инвестиции в Курдистан.

Премьер-министр Барзани рассказал об усилиях Регионального правительства Курдистана (КРГ) по оказанию помощи в формировании правительства в Багдаде, а также о прогрессе в реализации программы реформ КРГ.

Со своей стороны, посол Гассер выразил благодарность КРГ за сотрудничество и поддержку посольства Швейцарии, подтвердив готовность своей страны развивать двусторонние отношения с Курдистаном и поощрять инвестиции в курдский регион.

Премьер-министр поблагодарил Швейцарию, которая поделилась своим опытом, чтобы помочь развитию Курдистана.

Как сообщил Барзани в Твиттер, в ходе встречи было принято решение о расширении сотрудничества в различных секторах экономики "особенно в поддержку наших усилий по реформированию, направленных на диверсификацию экономики и обеспечение лучшей жизни для курдистанцев". **kurdistan.ru**

Ирак подписал соглашение с китайской "Sinopec" о расширении газового месторождения "Аль-Мансурия"

Министерство нефти Ирака 20 января сообщило о подписании соглашения с китайской компанией "Sinopec" о разработке газового месторождения "Аль-Мансурия", расположенного недалеко от границы с Ираном.

Выступая перед журналистами в кулуарах церемонии подписания, министр нефти Ирака Ихсан Абдул-Джаббар Исмаил сказал, что государственной "Basra Oil Company" будет принадлежать 51% акций, а "Sinopec" — 49%.

"На месторождении будет достаточно газа для выработки 1000 мегаватт электроэнергии", — сказал иракский министр. "Компания ["Basra Oil Company"] обеспечит финансовую, техническую и технологическую поддержку китайской компании. Губернаторство Диялы обеспечит безопасную среду для инвестиций в месторождение".

"За последние пять лет Ирак потерял 15 миллиардов долларов из-за импорта газа для производства электроэнергии из Ирана. Он также потерял 190 тысяч баррелей нефти для работы [производственных] заводов", — добавил он.

По словам главы отдела контрактов и лицензирования иракского министерства, "Basra Oil Company" имеет 51% контракта и будет иметь такую же долю доходов. Выплаты будут варьироваться от 30% до 70%. Таким образом, если цены на нефть упадут, иракское государство не окажется в сложной ситуации и сможет получать 70% доходов. Представитель "Sinopec" в Ираке отметил, что китайские компании в прошлом году инвестировали в Ирак 20 миллиардов долларов США, добавив, что его компания развернет передовые технологии и начнет поставлять продукцию в ближайшем будущем. В апреле "Sinopec" выиграла контракт в ходе торгов, проведенных в штаб-квартире министерства нефти в Багдаде, после того как Ирак расторг контракт, подписанный с группой во главе с "Turkish Petroleum Corp" (TPAO) на разработку месторождения. **kurdistan.ru**

Губернатор Эрбиля призывает граждан оставаться дома из-за сильных снегопадов

Администрация губернатора Эрбиля 20 января обратилась к гражданам с просьбой оставаться дома, за исключением срочных дел, из-за затруднений с транспортом в условиях сильных снегопадов. Массивная волна холода обрушилась на Курдистан, что привело к снегопадам в курдской столице впервые за более чем 10 лет.

В заявлении губернатора сказано, что спасательные команды и муниципальные подразделения активно работают над очисткой основных дорог, соединяющих крупные города, но продолжающаяся метель усложняет ситуацию для общественного транспорта.

Власти Курдистана заявили, что суровые погодные условия остановили работу пограничных переходов "Хаджи Омаран" и "Башмаг", соединяющих Курдистан и Иран. Международный аэропорт Сулеймании был вынужден из-за снегопада задержать несколько рейсов.

В четверг все детские сады, школы и вузы региона были закрыты, а экзамены перенесены. Ожидается, что снегопады продлится до субботы в крупных городах и до понедельника в горных районах. **kurdistan.ru**

Премьер-министр Ирака поручил расследовать нападение на офис вице-спикера парламента

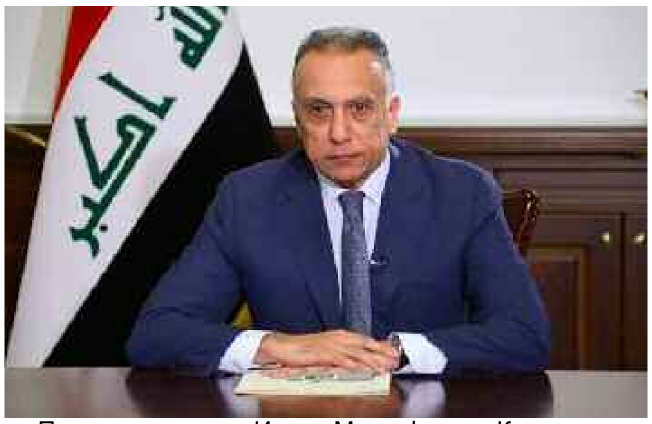

Премьер-министр Ирака Мустафа аль-Казими в четверг, 20 января, приказал провести расследование нападения на офис курдского вице-спикера иракского парламента.

Инцидент произошел в среду вечером в районе Рахимава Киркука, где неизвестные напали на офис Шахавана Абдуллы.

В заявлении офиса Казими сказано, что премьер-министр поручил соответствующим органам начать расследование этого вопроса и найти виновных. Премьер также лично поговорил с вице-спикером по телефону, назвав нападение террористической атакой.

Штаб-квартира главы "Демократической партии Курдистана" (ДПК), членом которой является Шахаван Абдулла, 19 января также осудила нападение и призвали федеральное правительство "в равной степени" обеспечить безопасность всех граждан страны.

Шахаван Абдулла из провинции Киркук. Он стал самым популярным курдским депутатом, набрав более 37 000 голосов на последних парламентских выборах Ирака, состоявшихся в октябре 2021 года.

В прошлый четверг представительство ДПК в Багдаде подверглось нападению, и еще один партийный чиновник пережил покушение.

После нападения в Киркуке иракский шиитский религиозный и политический деятель, лидер "Движения садристов" Муктада ас-Садр раскритиковал проиранских ополченцев, стоящих за недавним ростом политического насилия в стране, и призвал силы безопасности найти виновных и привлечь их к ответственности.

Садр отметил, что за неоднократными нападениями на политических деятелей и их офисы могут стоять фракции, проигравшие на последних парламентских выборах. **kurdistan.ru**

Федеральный суд Ирака отложил решение по первой парламентской сессии

Федеральный верховный суд Ирака 19 января отложил решение по первой сессии новоизбранного парламента страны. Депутат Махмуд Машхадани и депутат Басим Хашан подали в суд, утверждая, что в ходе первой сессии, состоявшейся 9 января, когда Мухаммед аль-Халбоуси был переизбран спикером парламента, были допущены правовые и конституционные нарушения.

13 января суд приостановил председательство в парламенте до вынесения решения по иску. Однако решение было отложено, так как истцы на сегодняшнем заседании не представили доказательств. Федеральный верховный заявил, что юридические процедуры в отношении иска не прервут процесс и не повлияют на сроки, установленные конституцией для выборов нового президента и формирования нового правительства.

Во время первой сессии парламента Мухаммед аль-Халбоуси, лидер коалиции "Такадум", был переизбран спикером, а Хаким Замили от шиитского "Движения садристов" и Шахаван Абдулла от "Демократической партии Курдистана" (ДПК) были избраны первым и вторым заместителями спикера. **kurdistan.ru**

www.arsivakurdi.org

467:1.QXD 23.01.2022 0:57 Page 20

www.arsivakurdi.org

ДИПЛОМАТ

KÜRD DÎPLOMAT

№ 03 (467) 17 - 23 января 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Масуд Барзани принял председателя USCIRF

Председатель Комиссии США по международной религиозной свободе (USCIRF) Надин Маенза поблагодарила Курдистан за формирование культуры мирного сосуществования между религиозными компонентами. Об этом сообщает пресс-релиз штаб-квартиры главы "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуда Барзани, опубликованный по итогам встречи курдского лидера и г-жи Маенза.

На встрече, прошедшей в Эрбиле, стороны обсудили последние события в регионе и за его пределами.

"Председатель USCIRF признала роль президента Барзани и семьи Барзани в углублении религиозной терпимости и сохранении этнической и религиозной свободы", — говорится в пресс-релизе. "Она также поблагодарила силы пешмерга за принесенные ими жертвы и регион Курдистан за размещение сотен тысяч перемещенных лиц во время войны против "Исламского государства" (ИГ)".

Барзани и Маенза также обменялись мнениями о текущей гуманитарной ситуации в Сирийском Курдистане, и об отношениях между сирийскими курдскими политическими партиями. ***kurdistan.ru***

Боррель поблагодарил Ирак за содействие в преодолении миграционного кризиса между ЕС и Белоруссией

Глава дипломатии Евросоюза Жозеп Боррель поблагодарил правительство Ирака за содействие в остановке потока нелегальных мигрантов к границе ЕС через Белоруссию и обещал Ираку европейскую помощь в строительстве страны.

"Конечно, у нас был большой миграционный кризис. И еще раз спасибо (иракским властям) за то, что поддержали нас и остановили это", - сказал он в четверг после встречи в Брюсселе с министром иностранных дел Ирака Фуадом Хусейном.

Миграционный кризис случился в конце прошлого из-за массового притока по "воздушному мосту" в Белоруссию нелегальных мигрантов, в основном иракских курдов, которые рассчитывали прорваться в ЕС через польскую границу.

"Поведение белорусских властей заслуживает порицания, потому что они не должны были обманывать людей и посылать тысячи человек из разных уголков мира к европейским границам, посягая на их человеческие права и их достоинство", - сказал он, отвечая на вопрос о соблюдении прав мигрантов у польской границы.

"Мы должны осудить такое поведение (Минска - ИФ). Безусловно, ЕС должен защищать и охранять свои границы. Мы оказали этим людям всю возможную помощь через международные организации, пытаясь сбалансировать обязанность любой страны защищать свои границы с соблюдением прав этих людей, выделяя наши ресурсы Международной организации по миграции (МОМ), оказывая им поддержку и пытаясь помочь вернуться домой. И вы (иракцы) тоже приложили немало усилий, чтобы вернуть этих людей домой", - продолжил Боррель.

Он выразил намерение ЕС развивать с Ираком сотрудничество в области миграции.

На встрече в Брюсселе Боррель и Хусейн обсудили задачи поствыборного периода в Ираке, сотрудничество в сфере экономики, проведении реформ и региональной безопасности. Глава дипломатии ЕС напомнил, что с 2014 года объединенная Европа предоставила более 1,3 млрд евро в рамках финансового сотрудничества для поддержки экономического развития, безопасности и гуманитарной помощи. Развернута консультативная миссия ЕС в Ираке (EUAM), предлагающая стратегические рекомендации по вопросам гражданской безопасности и политических реформ. ***kurdistan.ru***

Премьер-министры Ирака и Курдистана обсудили нападение ИГ в Дияле

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 21 января провел телефонный разговор со своим иракским коллегой Мустафой аль-Казими, осудив нападение "Исламского государства" (ИГ, ИГИЛ), в результате которого в провинции Дияла погибли 12 военнослужащих.

Во время телефонного разговора курдский премьер-министр выразил соболезнования семьям погибших.

Как сообщает пресс-релиз офиса Барзани, стороны согласились с необходимостью более тесного сотрудничества между Эрбилем и Багдадом в борьбе с угрозой терроризма в регионе.

После разговора курдский премьер написал в Твиттере: "Я глубоко обеспокоен продолжающейся террористической деятельностью ИГИЛ в стране. Сегодня вечером я разговаривал с премьер-министром Казими, чтобы осудить недавнее нападение на иракскую армию и выразить свои соболезнования иракскому народу. Премьер-министр Казими и я согласились, что недавние нападения, в том числе на пешмерга, являются торжественным напоминанием об угрозе, которую террористическая группировка по-прежнему представляет для всех нас".

По меньшей мере один иракский офицер и 11 солдат были убиты, и еще несколько получили ранения в результате нападения боевиков ИГ на штаб 1-го полка 2-й бригады иракской армии в районе между деревнями Талаа и Ум-Карами, к западу от Узеймского района Диялы. ***kurdistan.ru***

Аэропорт Сулеймании переносит рейсы из-за снегопада

20 января несколько внутренних и международных рейсов были перенесены в аэропорту Сулеймании из-за сильного снегопада. В аэропорту заявили, что команды работают над очисткой взлетно-посадочной полосы и подготовкой к возобновлению полетов. Центральные города Курдистана, Эрбиль и Сулеймания переживают редкую волну снегопадов и морозную погоду, из-за чего Региональное правительство Курдистана (КРГ) объявило выходной день во всех детских садах, школах и университетах. Транспортное сообщение между городами остановлено, особенно в горных районах вдоль иранской границы. ***kurdistan.ru***

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN
ÎMTÎYAZ Û SERNIVÎSAR:
TAHÎR SÎLÊMAN
УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:
Ramiz Qərib
Xüsusi müxbir:
Tariyel Cəlil
Региональный корреспондент:
Усуб Тейфур
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17
Navnîsan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17
Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: hewler@mail.ru
Şəhadətnamə: NFŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500